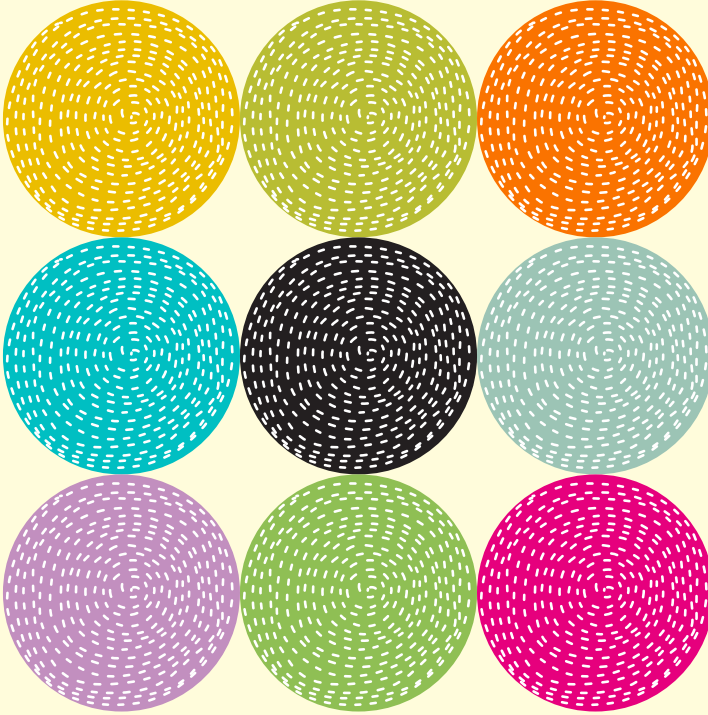

Gasteler Bizi Söyler!

Medyada Nefret Söylemi,
Ayrımcılık ve Alternatif
Haber Rehberi

**PEMBE
HAYATI**

**KA
OS
GL**
AKADEMİK KURULUŞ
KURUMSAL KURULUŞ
KURUMSAL KURULUŞ

Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği İletişim Bilgileri:

Adres: Ataç 1 Sokak No: 3/8 Yenışehir Ankara
Telefon: 0 312 433 85 17
Faks: 0 312 433 85 18
E-Posta: pembehayat@pembehayat.org
Web: www.pembehayat.org

Kaos GL Derneği İletişim Bilgileri:

Adres: Gazi Mustafa Kemal Bulvarı 29/12 06440 Kızılay Ankara
Telefon: 0 312 230 03 58
Faks: 0 312 230 62 77
E-Posta: bilgi@kaosgldernegi.org
Web: www.kaosgl.org

Yayına Hazırlayanlar: Kaos GL ve Pembe Hayat Dernekleri

Grafik Tasarım: Serkan Yolcu

Baskı ve Cilt:

Ayrıntı Basımevi, Ostim, Ankara
0312 394 55 90

Bu broşür, Kaos GL ve Pembe Hayat Dernekleri'nin Nefret Etme Projesi kapsamında Avrupa Birliği Demokrasi ve İnsan Hakları Programı'nın destekleriyle hazırlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

Başlangıç yerine	04
Nefret Suçları	05
Bir Suçun Nefret Suçu Olup Olmadığına Nasıl Karar Verilebilir?	05
Nefret Suçu Yasaları	06
Türkiye Ne Yapıyor?	06
Neden Nefret Suçu Yasaları Olmalı?	07
Nefret Söylemi	07
İnternette LGBTİ'lere dönük nefret söylemi	10
Medyadan Nefret Söylemi Örnekleri	13
Haber-yazı ile ilgili genel yaklaşımlar	23
KaosGL.org için haber nedir?	23
Haber Kaynağı	24
Kayıt dışı/"Off the record"	24
Fotoğraflı/görüntülü haberlerde	24
İçerik ve söylemin alternatif kullanımı	25
Siyasal yanlılık	26
LGBTİ İçerikli Haberlerde Nelere Dikkat Etmemiz	26
Toplumsal Cinsiyet	28
Irkçılık, ayrımcılık	29
Şiddetin haberleştirilmesi	30
İntihar Haberleri	30
LGBTİ kavramlar sözlüğü	32
Cinsiyet kimliği	33
Yanlış sorulara doğru yanıtlar	35

Başlangıç yerine

Medyanın LGBTİ'ler ile ilişkisinden bahsetmek; nefret söylemi, özel hayatın gizliliği ilkesi, basın özgürlüğü, hak temelli habercilik, ötekileştirme, ayrımcılık gibi birçok kavram hakkında düşünmeyi zorunlu kılıyor. 1980'li yıllarda işkenceden geçirilen translara ilişkin “Remziye'nin saçını kestiler, Remzi oldu” başlıkları hala hafızalarımızda büyük yer tutuyor.

LGBTİ (lezbiyen, gey, biseksüel, trans, interseks) hareketinin örgütlenmeye başladığı zamandan beri Kaos GL dergisinin aralıksız olarak çıkması da belki medyanın nefret söylemine karşı alternatif bir yayın çizgisi tutturma çabası olarak yorumlanabilir. Sesi duyulmayanın sesi olmak ve sistematik hak ihlallerine maruz kalan LGBTİ'lerin karikatürize edilen temsiline bir alternatif oluşturmak için çıkarılan Kaos GL dergisinin yanı sıra, kaosGL.org haber portalı da hak temelli habercilik bağlamında ciddi bir deneyim biriktirdi.

Medyada nefret söylemine ilişkin örneklerin de yer aldığı bu broşürün esas amacı; basın-yayın alanında çalışan gazeteciler için pratik bir LGBTİ haberciliği kaynağı oluşturmak. Bu kılavuzu oluştururken daha önce çıkardığımız “Medyada LGBTİ'lere Yönelik Nefret Söylemi” raporumuzdan faydalandık. Rapora, Kaos GL'nin 2015'te çıkardığı ‘LGBTİ'lerin İnternet Yoluyla İfade Özgürlüğü’ araştırmasındaki verileri ve KaosGL.org'taki medya tarama köşesi “Gasteler Bizi Söyler” haber analizlerini ekledik.

Hedef gösterme ve magazinleştirme ikiliğinden kurtularak alternatif, hak temelli bir habercilik yolunda bir başlangıç olması dileğiyle...

1. BÖLÜM: NEFRET NEDİR?

Nefret Suçları

Nefret suçları, eşitlik ve birlikte yaşama idealine yönelik tehdit teşkil eden ayrımcılık ile oldukça bağlantılıdır. Ayrımcılık ve nefret suçları; hoşgörüsüzlük, önyargı, nefret tarafından beslenmelerinden, ortak bir politik tutumun sonucudurlar. Kimliklerinden dolayı bazı kişilerin hizmet almamaları gerektiğini düşünen zihniyet ile yine kimliklerinden dolayı bazı kişilerin öldürülmeleri, dövülmeleri vb. sonucuna varan zihniyetin birbiri ile oldukça iyi anlaşacakları kuşku götürmez.

LGBTİ bireylere yönelik ayrımcılık incelenir, cinsel yönelimler ve cinsiyet kimliklerinin eşitliği üzerinden talepler sıralanırken Nefret Suçlarının önemi de ortaya çıkmaktadır. Gerek bir ideoloji olarak heteroseksizmin dışı vurum araçlarından biri olması, gerekse de toplumsal barış karşıtı diğer ideolojilerle kardeşliği nefret suçlarının hukuki sonuçlarının yanında tahmin edilenden daha fazla politik karşılıklarının olduğunu da göstermektedir. Ayrımcılık belirli bir grubu haklarından yoksun bırakmak suretiyle, nefret suçları da belirli bir grubu suç hedefi haline getirmek suretiyle eşitliğe zarar verirler. Her iki durum da, tüm insanların eşit oldukları evrensel hukuk prensibine aykırı bir pratiğe yol açmaktadır.

En sade hali ile bir suçun nefret motivasyonu ile işlenmesi, nefret suçu olarak tanımlanır. Yani; *Nefret Suçu = Suç + Nefret (Saiki) Motivasyonu* şeklinde ifade edilebilir.

Bu tip suçlarda failin mağduru hedef almasında mağdurun aidiyetleri, kimlik göstergeleri gibi sebepler rol oynar.

AGİT'in üzerinde çalıştığı ve şu aşamada ulaştığı tanım ise aşağıdaki gibidir:

Mülklere karşı işlenenler de dâhil olmak üzere, kurbanın ya da mülkün, ya da suç hedefinin; üye olduğu, bağlantısı bulunduğu, desteklediği, bağlı bulunduğu veya ilişkisinin olduğu, gerçek ya da farz edilen ırkı, etnik kökeni, dili, rengi, dini, cinsiyeti, yaşı, akıl ya da fiziksel engeli, cinsel yönelimi ve benzer bir diğer faktörden dolayı işlenen suçlara Nefret Suçları denilmektedir.

Görüldüğü gibi; nefret suçlarını daha iyi anlayabilme yolunda saik kavramı oldukça önemli bir yer teşkil ediyor. Hukuki terim olarak saik ya da motivasyon; faili suç işlemeye sevk eden, götüren duygu veya menfaate denilmektedir.

Bir Suçun Nefret Suçu Olup Olmadığına Nasıl Karar Verilebilir?

Bütün suçlar nefret motivasyonu taşımadığı gibi, azınlık ya da dezavantajlı kimliklere mensup kişilerin mağduru oldukları suçların hepsi de nefret suçu olmayabilir. Mesela, bir LGBTİ birey öldürüldüğünde bu doğrudan bir nefret suçu mudur? Ya da öldürülenin cinsel yönelimi ya da cinsiyet kimliği bu suçta nefret suçu diyebilmek için yeterli midir?

Bir suçta nefret suçu diyebilmek için pratik olarak iki soru sorulabilir:

- 1- Suç teşkil eden bir fiil var mı?
- 2- Nefret saiki mevcut mu?

Bu iki şart bir arada mevcutsa ancak, nefret suçundan bahsedilebilir. Birinci şartın var olup olmadığının tespiti, işlenen fiilin Ceza Kanunu'nda bir yaptırıma bağlanıp bağlanmadığıdır. Fiil,

kanun tarafından ceza öngörülen fiillerdense birinci şartımız gerçekleşmiş demektir. İkinci şart yani nefret saikinin tespiti için aynı kolaylık ne yazık ki söz konusu değildir.

En önemli ve genelde kafa karışıklığına yol açan bölüm, nefret saikinin varlığının nasıl tespit edileceği meselesidir. Bir olayda “nefret saiki vardır” diyebilmek için, nefretin duygusunun bizzat varlığını analiz etmek gerekir mi, sorusuna AGİT dokümanlarındaki yaklaşım; nefretin çok yoğun ve özel bir duygusal durum olduğu bunu ve ölçmek, tartmak gibi bir yol yöntemin de aranmaması gerektiği yönündedir.

Mevzuatlarına nefret suçunu dâhil eden ülkelerin yaptıkları yasalar incelendiğinde ise bu konuda iki temel eğilimin ortaya çıktığı görülmektedir. Her iki eğilim de “Nefret saiki mevcut mu?” sorusuna farklı metotlarla cevap aramaktadır. Bu nedenle önce bu iki farklı eğilime değinip, ardından “Nefret saiki mevcut mu?” sorumuza yeniden döneceğiz.

Kimi ülkeler “düşmanlık modeli” olarak adlandırılan ve failin suçu işlerken nefret duygusu içerisinde olduğunun ispatını zorunlu gören yasaları mevzuatlarına dâhil etmişlerdir. Kimi ülkelere, “ayrımcı seçim modeli” yani failin suçu işlerken belirli bir kimliğe sahip kişileri hedef aldığı, ancak nefret duygusunun ispatının aranmadığı bir yasal düzenlemeyi benimsemişlerdir.

“Nefret saiki mevcut mu?” sorusuna dönecek olursak;

Düşmanlık modelinin cevabı; fail suçu işlerken nefret duygusu içerisindeyse ‘evet’ tir.

Ayrımcı seçim modeli ise nefret duygusunu aramaz; mağdurun kimliğinden dolayı hedef alınmış olmasını nefret saikinin varlığı için yeterli görür.

O halde, suç olan bir fiilin nefret saiki ile işlendiği sonucuna varmak için iki yöntemimiz var: Biri katı ve dar olan düşmanlık modeli, ikincisi ise geniş ve esnek ayrımcı seçim modelidir. Belirtmek gerekir ki, ayrımcı seçim modeli’nin, nefret suçlarının yarattığı toplumsal kasvetle mücadelede daha etkili bir yöntem olacağı açıktır. Çünkü sadece homofobi ya da transfobi değil; onların yol açtığı sonuçlar da, ayrımcı seçim modeline göre nefret suçudur. Mesela; gey olduğu için yeterince güçlü olmayacağını varsaydıkları birine saldırarak cüzdanını alan failer bizzat nefret duygusu içerisinde olmaksızın, hedeflerini ait olduğu kimlikten dolayı seçmişlerdir. Bu örnekte, düşmanlık modeline göre nefret suçu oluşmazken, ayrımcı seçime göre oluşur.

Bir başka olasılık da, işlenen fiilin suç olarak tanımlanmamış olması yani birinci şartın olmadığı, ancak nefret motivasyonunun olduğu durumlardır. Her fiilin suç teşkil etmediğini yukarıda da açıklamıştık. Suç teşkil etmeyen bir fiilin, nefret saiki ile gerçekleştirilmesine de nefret olayı denilmektedir. Bazı ülkeler nefret suçları yanında, nefret olaylarının da veri takibini yapmaktadır.

Nefret Suçu Yasaları

1920’lerin ABD’sinde FBI tarafından, özellikle siyahlara yönelik önyargı ile islenen suçlar ayrı bir kategoride soruşturulmaya başlansa da, Nefret Suçu Kavramı 1980’lerde ortaya çıkmıştır. İlk Nefret Suçu Yasası 1978’te California’da kabul edilmiş ve akabinde önce ABD’de, 1990’larda da Avrupa’da hızla yayılmaya başlamıştır.

Türkiye Ne Yapıyor?

Lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve intersekslere yönelik nefret suçlarına dair nefret suçu yasaları Türkiye mevzuatında mevcut değildir. Nefret saiki cezasız bırakıldığı gibi, haksız tahrik uygulamaları ile ceza indirimlerine gidilmektedir.

Neden Nefret Suçu Yasaları Olmalı?

Nefret suçları sadece kurbanı değil, kurbanın ait olduğu kimliği de hedef alan suçlardır. Bu suçların farkı, sonuçlarını sadece kurbanda değil, kurbanın hedef alınmasına yol açan kimliğine mensup diğer kişilerde de göstermesidir. Diğer suçlardan daha fazla kişiyi etkiler. Bir transeksüel öldürüldüğünde diğer transeksüeller de aynı korkuyu yaşarlar ve belki hayatlarında birtakım kısıtlamalara gider, devletin almadığı önlemi kendi imkânları ile sağlamanın tedirginliği içerisinde yaşarlar. Nefret suçlarının, amaç ve sonuçları açısından sosyal anlamları vardır. Nefret suçları, hedef gruba bu toplumda güvende olmadıkları ve iyi karşılanmadıkları, sıradakinin grubun diğer üyelerinden biri olabileceği mesajlarını vermektedir. Toplumsal huzuru bozar ve bu hedef grubun kendini korumasız ve güvensiz hissetmesine sebep olur.

Bu hali ile toplumda farklı kimliklerin bir arada yaşamasına yönelik ciddi bir tehdit içerirler, hatta bu hedef grup tarihsel olarak da böyle bir hikâyeye sahipse bu sonuçlar daha derin yaşanır.

Bu suçların diğer alelade suçlarla aynı kefedede tutulması, gerekli önemin verilmemesi veya etkili bir önlem geliştirilmemesi, vatandaşların nefret suçu işlenmesine toplumsal bir onay verildiğini düşündürmelerine yol açar.

Sembolik bir anlamı vardır. Toplumun bazı suçlara karşı tavrını simgeler.

Tüm bu nedenlerle, bağımsız bir suç olarak tanımlama veya ceza artırımı sebebi saymak şeklinde nefret suçları, odağında olan bütün toplumsal grupları kapsayacak şekilde yasalaşmalıdır.

Nefret Söylemi

Ayrımcı, ırkçı, homofobik, transfobik unsurlar taşıyan söylemlere nefret söylemi denilmektedir. Bu söylemler barındırdıkları ırkçı, homofobik, ayrımcı unsurlar olmaksızın genelde tek başlarına suç teşkil etmeyen söylemlerdir, ancak hakaret gibi bir suçun konusunu da oluşturabilirler.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nce 1997 yılında kabul edilen bir tavsiye kararında ise nefret söylemi şöyle tanımlanır:

“İrkçi nefret, yabancı düşmanlığı, anti-Semitizm ve hoşgörüsüzlüğe dayalı diğer nefret biçimlerini yayan, teşvik eden, savunan ya da haklı gösteren her tür ifade biçimi. Hoşgörüsüzlüğe dayalı nefret, saldırgan milliyetçilik ve etnik merkeziyetçilik, ayrımcılık ve azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli kişilere karşı düşmanlık yoluyla ifade edilen hoşgörüsüzlüğü içermektedir.”

Nefret Söyleminde en çok tartışılan husus, ifade özgürlüğü ile nefret söylemi arasında özgürlükler aleyhine işlemeyecek bir denge kurulabilmesi meselesidir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 10. Maddesine göre ifade özgürlüğü:

1- Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir almak ve vermek özgürlüğünü de içerir. Bu madde, devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine bağlı tutmalarına engel değildir.

2- Kullanılması görev ve sorumluluk yükleyen bu özgürlükler, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması

ması için yasayla öngörülen bazı biçim koşullarına, sınırlamalara ve yaptırımlara bağlanabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda ise ifade özgürlüğü 25. Madde ile koruma altına alınmıştır:

“Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.”

Kimi görüşler nefret söyleminin yasal bir yaptırıma bağlanarak bir nevi yasaklanmasını, kimisi de ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği yönündedir. Örneğin; Avrupa ülkeleri ve Kanada'da nefret söyleminin, ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmemesi eğilimi söz konusudur. Ancak ABD'de tersine, nefret söyleminin dahi ifade özgürlüğü kapsamında korunması ve her türlü düşünce ve önyargının toplum önünde tartışılması gerektiği görüşü hâkimdir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de ifade özgürlüğünün düzenlendiği 10. maddenin 2. paragrafı uyarınca, bunun sadece kabul gören, zararsız veya kayıtsızlık içeren “bilgiler” ve “fikirler” için değil; aynı zamanda kırıcı, şok edici veya rahatsız edici olanlar için de geçerli olduğunu 1976 yılında verdiği Handyside-İngiltere kararı ile deklare etti. Mahkeme, ifade özgürlüğünün, demokratik toplumun esaslı temellerinden biri olduğunu, sadece memnuniyetle kabul edilen veya saldırgan ya da farklı olmayan bilgi ve düşüncelerin değil, aynı zamanda devleti veya toplumun bir kesimini sarsan, şok eden ve endişelendiren bilgi ve düşüncelerin de ifade özgürlüğü kapsamında korunduğunu belirtmiştir. Çoğulculuk, hoşgörü ve açık görüşlülüğün bunu gerektirdiğini belirten AİHM, bu ilkeler olmadan demokratik toplumdan da bahsedilemeyeceği kanaatinde. Burada mesele nefret söyleminin de bu kapsama dâhil edilip edilmeyeceği hususunda düğümlenmektedir.

“Yeşil Ceketler” olarak bilinen Jersild-Danimarka davasında, bir gazetecinin aşırı sağcı bir grubun (Yeşil Ceketler) üyeleri ile yaptığı söyleşiyi yayınlamasının ardından, ırkçı düşüncelerin yayılmasına yardım etmekten dolayı aldığı ceza, AİHM tarafından ifade özgürlüğünün ihlali olarak kabul edilmiş ve bu karar, demokrasilerde basın fonksiyonunu göz önüne alınarak karar verilmiştir.

Bu örnekte, ifade özgürlüğünün sınırlarını geniş yorumlanırken, Feret-Belçika Davasında ise; ırkçı, yabancı düşmanı seçim propagandası yapan Feret'in Belçika Mahkemeleri'nden aldığı cezanın ifade özgürlüğü koruması kapsamında değerlendirilmemiş; Madde 10'un ihlal edilmediğine karar verilmiştir. Mahkeme, ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar verirken, Sözleşmenin 17. maddesi olan “Hakların Kötüye Kullanılması Yasağı”nın ihlal edildiği iddiasını da temelsiz bulmuş ve Sözleşmenin sözüne ve ruhuna aykırı eylemlerin önlenmesi hususunda Madde 17'nin önemine dikkat çekmiştir.

AİHM'den devam edecek olursak, Nefret Söylemi-İfade Özgürlüğü ilişkisini incelediği BALSİYÉ-LI-DEIKIENÉ v. LITHUANIA kararında Polonyalı ve Museviler hakkında ırkçı, milliyetçi ibareler bulunduğu için toplatılan ve dağıtımı durdurulan 2000 Litvanya takviminin yayıncısı, AİHS 10. maddesi ile korunan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini iddia etse de Mahkeme, müdahalenin demokratik bir toplumda gerekliliği ve başkalarının şöhret ve haklarının korunması ibaresinden sözleşmenin 10/2 gereği ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi ise Faurisson-Fransa kararında, Holocaust'un katliam olmadığını akademik bir şekilde ifade edilmesinden dolayı mahkûm edilen Faurisson'un mahkûmiyetinin Birleşmiş Milletler Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi 19. Maddesi ile korunan, ifade özgürlüğünü ihlal etmediği sonucuna varmıştır.

BM İnsan Hakları Komitesi, ifade özgürlüğünün aynı sözleşmenin 20. maddesi yani “savaş pro-

pagandası ve düşmanlığı savunma yasağı ile (1. Her türlü savaş propagandası hukuk tarafından yasaklanır. 2. Ayrımcılığa, kin ve nefrete veya şiddete tahrik eden herhangi bir ulusal, ırksal veya dinsel düşmanlığın savunulması hukuk tarafından yasaklanır) 19. maddesinin birlikte yorumlanması gerektiği görüşündedir.

Nefret söyleminin “yasak” kapsamında yer almaması gerektiğini savunanların farklı gerekçeleri şu şekilde özetlenebilir:

a- Nefret Söylemine karşı mücadele etmenin en gerçekçi yollarından biri, bu nefretin nasıl bir şey olduğunun görünür olmasıdır.

b- Yasaklama, toplumun tepki vermesi gereken bir söylemi, yer altına hapsederek görünmez kılacaktır.

c- Yasak olması Nefret Söyleminin ifade edilme oranını ve şiddetini yasağa bir nevi tepki olarak arttıracaktır.

d- Demokrasi problemleri bastırarak çözüme yöntemini benimsemediğinden, demokratik bir yol değildir.

e- Yasaklar bazen ulaşılmak istenen sonucun tam tersini doğurabilir (mesela kendisini hedef alan Nefret Söylemine karşı sözlü cevap veren bir kurban birden aynı yasak nedeniyle hapis cezasının muhatabı haline gelebilir).

Nefret söyleminin yasaklanmasını savunanların argümanları ise, ifade özgürlüğünün diğer temel haklardan bağımsız ele alınamayacağı; nefret içerikli söylemlerle diğer temel hakların da ihlal edileceği ve nefrete konu olan grubun kendini güvende hissedememe, kendi kimliğini ifade edememe gibi sonuçlara götüreceği şeklindedir.

Türkiye’de medyanın sık sık taraflı, önyargılı ve ayrımcı bir dil kullandığına tanık oluyoruz. Haberlerde, özellikle de manşetler ve haber başlıklarında kullanılan provokatif, ırkçı, homofobik, transfobik, cinsiyetçi ve ayrımcı dil, toplumda düşmanlık ve ayrımcı duyguları tetikleyen, kalıp yargıları güçlendiren birer araca dönüşüyor. Her ne kadar evrensel ve ulusal gazetecilik ilkeleri, hatta bazı medya kuruluşlarının kendi gruplarının yayınladığı basın etik ilkeleri bulunsu da birçok haber ürünü bu ilkeleri ihlal edebiliyor. Böylesi bir dilin kullanılması ise toplumda huzursuzluk ve savunmasız gruplara yönelik yaygın bir önyargının yerleşmesine yol açıyor. Hedef alınan kişi ve gruplar ise tedirginleşiyor, sessizleşiyor ve demokrasinin olmazsa olmazı olan sosyal ve siyasal yaşama katılım haklarından zorunlu feragat ediyorlar. Bu kısırcı ve hedef gösterici dil kullanımı zaman zaman zaman düşmanlaştırılan ve marjinalleştirilen grupların üyeleri ya da mekânlarına yönelik saldırılarla sonuçlanabiliyor.

Nefret söyleminin temelinde önyargılar, ırkçılık, yabancı korkusu/düşmanlığı, tarafgirlik, ayrımcılık, cinsiyetçilik ve homofobi yatar. Kültürel kimlikler ve grup özellikleri gibi unsurlar nefret söyleminin kullanılmasını etkiler. Özellikle, yükselen milliyetçilik ve farklı olana tahammülsüzlük gibi koşullarda, nefret dili yükselir ve etkisini artırır.

Dördüncü kuvvet olarak adlandırılan medya (basın-yayın) en etkin kültürel iletkenlerden biridir. Bundan dolayı, çeşitliliği ve farklılığı öne çıkarmaya gücü olduğu kadar, bu çatışmayı sıradanlaştırma ve yayma konusunda da son derece etkili ve yönlendirici olabilir. Medya sorumsuz veya dikkatsiz davranırsa, ırkçılığı ve kişilerin birbirine karşı nefret duyguları üretmesini tetikleyebilir, besleyebilir ve güçlendirebilir ve en kötüsü de bu tür tutumları meşrulaştırıp haklı çıkarabilir.

Basın özgürlüğü ilkesi, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Medeni ve Siyasi Haklar Uluslar arası Sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi, Amerika Uluslar arası İnsan Hakları Sözleşmesi, Afrika İnsan ve Halklar Şartı gibi uluslararası belgelerde tanınıyor.

Bu belgelere göre, “Herkes düşünce ve ifade özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, herkese bilgi ve düşüncelerini özgürce yayma hakkını da verir.”

Ancak, bu özgürlüklerin kullanılmasında bazı standartların da gözetilmesi gerekiyor. Gazeteci kuruluşlarının bu alanda düzenlediği pek çok belge var.

İnternette LGBTİ'lere dönük nefret söylemi

Alternatif Bilişim Derneği'nin “İnternet Ortamında Nefret Söyleminin Varlığı” başlıklı 2013 yılı raporu LGBTİ'lere dönük internetteki nefret söylemini çarpıcı bir biçimde ortaya koyuyor.

Medya izleme gruplarının raporlarında görülmüştür ki, LGBTİ'lere yönelik nefret söylemi ülke gündemine bağlı kalmaksızın sürekli olarak, özellikle muhafazakâr medyada kendine yer bulabilmektedir. Buna müdahale edilmeyen okur yorumları da eklendiğinde, bu LGBTİ'leri hedef alan nefret söyleminin hem sayı hem de nicelik bakımından ciddi boyutlarda olduğu söylenebilir.

Bunu bir örnekle somutlaştırmak durumun ciddiyetinin anlaşılması açısından yararlı olabilir. Habervaktim adlı site düzenli olarak LGBTİ'ler ve etnik/dini kökenleri hedef alan nefret söylemi örnekleri yayınlamaktadır. 4 Şubat 2013 tarihinde yayınlanan “BDP'den ‘Ahlaksızlık Terörü’ne De Destek” başlıklı haber bunların en çarpıcı olanlarından biridir. Haberde LGBTİ'ler “sapkın” olarak nitelendirilirken, habere konu olan TSK Disiplin Suçları Kanunu'nda değişiklik talep eden Kaos GL Derneği'ne destek veren BDP de terör destekçisi olarak tanımlanmıştır. Haberdeki ton okur yorumlarında daha da uç boyutlara taşınabilmektedir.

Diğer tarafta sosyal medya da nefret söylemi örnekleri ile doludur. Örneğin cinsiyet değiştirme ameliyatı olan oyuncu Rüzgar Erkoçlar'ın durumu, Ekşi Sözlük'te “Rüzgar Erkoçlar” başlığı altında ele alınmıştır. Buradaki bazı ifadeler olayı insan hakları temelinde ele alırken, bazı ifadeler nefret söylemi içermektedir. Twitter'da açılan #rüzgarerkoçlar etiketinde ise bir birey üzerinden adeta tüm LGBTİ'lere yönelik hakaret ve nefret söylemi örneklerine rastlanmıştır. Bunların pek çoğunun esprili içerik üretmek adına kullanılması dikkat çekicidir. Mesela her iki sosyal medya ortamında da cinsiyetçi dil, örneğin sözü edilen kişinin “yakışıklı”lığı ya da cinsiyet kimliği komiklik üzerinden sıkça vurgulanmıştır.

Buna karşın İnternet ortamları LGBTİ bireylere yönelik nefret cinayetleri konusunda farkındalık yaratmak için olumlu bir zemin de olmuştur. Örneğin, Temmuz 2013 boyunca Gaye, Dora, Doğa, Özge isimli 4 trans bireyin öldürülmesi nedeniyle Twitter'da #transcinayetlerinedurde, #transfobioldurur, #transcinayetlerinesecikar, #transcinayetleripolitiktir etiketleri açılmıştır. Yine 2008'de eşcinsel olduğu için babası tarafından öldürülen Ahmet Yıldız'ın davasının olduğu Temmuz 2013'de #nefretcinayetlerinedurde etiketi altında paylaşımlar yapılmıştır.

Kaos GL Derneği'nin 2015 yılında çıkardığı “LGBTİ'lerin İnternet Yoluyla İfade Özgürlüğü” raporu ise alana ilişkin daha güncel bulgular yer alıyor.

Dünya çapında internet yoluyla yayın yapan pek çok siteye karşı gerçekleştirdiği engellemelerle gündeme gelen Türkiye'nin bu tutumu, kuşkusuz yalnızca LGBTİ içerikli sitelere karşı olmayıp, genel anlamda ifade özgürlüğü konusunda tartışma yaratacak seviyededir.

İnternet sitelerine yönelik erişim kısıtlamaları iki şekilde karşımıza çıkmaktadır: Yayın içeriklerine yönelik engellemeler ve alan adı tahsisine yönelik yasaklamalar.

Türkiye’de internet yayınlarının içerikleri ve alan adı tahsisi ile ilgili mevzuat yalnızca LGBTİ bireylere yönelik değil, genel anlamda ifade özgürlüğü alanında bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır. LGBTİ’lerin İnternet Yoluyla İfade Özgürlüğü raporunda değerlendirilen kısıtlı sayıdaki örnek dahi, “müstehcenlik, “kamu düzeni”, “ahlak” gibi içeriği belirsiz kavramlarla geniş bir engelleme yetkisi kullanımına yol açıldığını ortaya koymuştur.

T.C. Anayasasının 26. maddesi ile, *“Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.*

Bu hürriyetlerin kullanılması, (Ek ibare: 3/10/2001-4709/9 md.) millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

(Mülga: 3/10/2001-4709/9 md.)

Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşüncayı açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz.

(Ek: 3/10/2001-4709/9 md.) *Düşüncayı açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.”* hükmü getirilmiştir.

Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti devletin taraf olduğu ve T.B.M.M. tarafından usulünce imzalanarak yürürlüğe konulan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 10. maddesi hükmüne göre; *“Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir almak ve vermek özgürlüğünü de içerir. Bu madde, devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine bağlı tutmalarına engel değildir.*

Kullanılması görev ve sorumluluk yükleyen bu özgürlükler, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması için yasayla öngörülen bazı biçim koşullarına, sınırlamalara ve yaptırımlara bağlanabilir.” denilmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, sözleşmenin 10. maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğünün ne anlama geldiğini belirttiği pek çok değişik kararında ifade özgürlüğünün demokratik bir toplumdaki önemine göndermede bulunmuştur. Bu kararlardan birinde; *“İfade özgürlüğü, toplumun ilerlemesi ve her insanın gelişmesi için esaslı koşullardan biri olan demokratik toplumun temel müesseselerinden birini oluşturur...”* hükmüne yer vermiştir.

10. maddenin koruduğu “ifade” yazılı ya da sözlü kelimelerle sınırlı değildir; bir fikir ifade et-

meyi ya da bir bilgi sunmayı amaçlayan resimleri, görüntüleri ya da eylemleri de kapsar. Bazı durumlarda, giyim bile 10. maddenin kapsamına girebilir.

Üstelik, 10. madde bilgi veya fikrin sadece içeriğini korumakla kalmaz, bunların ifade edildikleri biçimi de korur. Bundan dolayı basılı belgeler, radyo yayınları, tablolar, filmler ve elektronik bilgi sistemleri de bu maddenin koruması altındadır. Bunun anlamı, bilgi ve fikirlerin üretim ve iletimi, aktarılması ve dağıtımı için kullanılan araçların da 10. maddenin kapsamına girdiğidir.

10. maddenin tipik bir özelliği, bu maddenin rahatsız edici, şok edici, toplumun geniş kesimlerini rahatsız eden fikir ve ifade biçimlerini de koruma altına almış olmasıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Handyside davasında son derece veciz bir şekilde ifade edip, sonradan pek çok kararında tekrar ve tekrar belirttiği üzere; ***“İfade özgürlüğü, sadece lehte olduğu kabul edilen ya da zararsız ya da ilgilenmeye değmez görünen “bilgi” ve “düşünceler” için değil, ama ayrıca devletin ya da nüfusun bir bölümünün aleyhine olan, şok eden, rahatsız eden düşünceler için de uygulanır. Bunlar, “demokratik toplumun” olmazsa olmaz unsurlarından olan; çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gerekleridir.”***

Bu temelde AİHM, müstehcen oldukları gerekçesiyle ulusal mahkemelerin kararıyla resimlerine geçici olarak el konulan ressamın ifade özgürlüğüne müdahale edilmiş olduğuna hükmetmiştir. Benzer biçimde, bazı sahnelerinin müstehcen olduğu gerekçesiyle ülke otoritelerince bir filme el konulması, AİHM tarafından ifade özgürlüğüne bir müdahale olarak tanımlanmıştır. Bazı bölümlerinin müstehcen olduğu gerekçesiyle kitapların toplatılması da AİHM tarafından aynı şekilde ele alınmıştır.

Bu nedenle, T.C. Anayasası ve Türkiye’nin tarafı olduğu uluslararası sözleşmelerle garanti altına alınmış olan ifade özgürlüğünün uygulamada etkin bir şekilde kullanılabilmesi için, otoritelere internet erişimini kısıtlama yetkisi veren yasal düzenlemelerin, muğlak kriterlere yer verilmeden, ayrımcılığa yol vermeyecek şekilde yeniden düzenlenmelerine ihtiyaç vardır.

2. BÖLÜM: MEDYADAN NEFRET SÖYLEMİ ÖRNEKLERİ

Medyada LGBTİ olmayı “hastalık, sapkınlık, suç, günah, anormallik” şeklinde tanımlayan; LGBTİ’leri ötekileştiren, marjinalleştiren, aşağılayan, hakaret eden veya LGBTİ oluşları başka gruplara hakaret etmek için kullanan haberlere sıklıkla rastlıyoruz. Okyanusta bir damla sayılabilecek birkaç haberi incelemek medyanın ahvali konusunda zihin açıcı olacaktır.

. 13 Ocak 2014 tarihli Takvim gazetesi, teknik direktör Yılmaz Vural’ın, Türkiye’de eşcinsel futbolcular olduğunu, gey olmanın başarıya engel olmadığını yönündeki açıklamalarına yer verdiği habere, “Gay anasını!” başlığını atarak, sözü edilen bireylere yönelik olumsuz bir algının yaygınlaşmasına ortaklık ediyor, gey futbolcuları ötekileştiriyor.

. 4 Mart 2014 tarihli Şok gazetesindeki bir haber, İran Kadınlar Futbol Ligi’nde bazı takımların trans bireyleri oynatmasının tepki çektiğini iddia ediyor. “...maçlarda daha büyük şans elde etmek adına travestileri oynattığı anlaşıncı ülke ayağa kalktı! ...futbolcuların arasına travestiler sızınca ülkede skandal patladı. ...Sporcular huzursuz oldu” denilen haberde, federasyonun ligde yer alan bütün kulüplerin kadın oyuncularını teste sokma kararı aldığı ve yapılacak testle “travestiler veya cinsel bozukluğu olanlar belirlenerek sözleşmeleri feshedilecek” açıklaması ile trans bireyler ötekileştiriliyor.

. 11 Şubat 2010 tarihli Milliyet gazetesindeki bir haber, bir eşcinsel kadının telefon programına bağlanıp, bir kadınla evlenmek istediğini dile getirdiğine dair. Haberin başlığında “sapık” sözcüğü kullanılarak, eşcinsellik sapıklık olarak tanımlanmış, hakaret, aşağılama ve ötekileştirme yapılmıştır.

. 27 Mayıs 2013 tarihli Vatan gazetesindeki bir haber, Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde eşcinsel evliliğin yasa kapsamına alınmasına karşı doğan tepkileri konu alıyor. Cinsel yönelimi farklı olanların söz hakkının tanınmadığı haberin tamamında, eşcinsellerin hak mücadelesine karşı olan hareketlerden bahsediliyor, eşcinselleri ‘sapkın’ ve ‘toplum düzenini bozan unsurlar’ olarak görenlerin sözlerine yer veriliyor. Haberin büyük puntolarla atılan başlığı Avrupa’nın genelinde eşcinsellerin istenmediğine dair önyargıyı güçlendiriyor, cinsel yönelimi farklı olanları ötekileştiriyor.

. LGBTİ’lere dönük nefret söylemine neredeyse her gün sayfalarında rastlayabileceğimiz Yeni Akit gazetesinde 17 Ocak 2012 tarihinde ise yazar Fahrettin Dede, eşcinseller için “dönme” tabirini kullanan Serdar Arseven’i para cezasına mahkum eden Yargıtay kararının ardından eşcinsel lobisinin “kültürel atağa” geçtiğini öne sürüyor. Aylin Kulin’in iki erkek arasındaki aşkı konu alan “Gizli Anların Yolcusu” isimli yeni çıkan kitabı için “eşcinselliği meşrulaştırıyor”, hikayeye konu olan aşk için ise “sapkın yakınlaşma” gibi tabirler kullanıyor. Aynı şekilde, yeni vizyona giren ve cinsel kimlik üzerinden yapılan ötekileştirme, baskı, ve zulmü konu alan Zenne filmi için, “Sapıkların filmine 15 yaş torpili” spotunu koyan yazar, filmde “sapık eğilimleri meşrulaştırma çabası güdüldüğü” ve “aseksüellik, biseksüellik, gayliğin normalleştirildiğini” söylüyor. Bu ifadeleriyle LGBTİ olmayı yanlış, anormal, sapık bir kimlik gibi sunarak, LGBTİ’lere hakaret ediyor, onları ötekileştiriyor.

. 29 Mart 2010 tarihli Radikal gazetesi haberinde ise, bir seri cinayet zanlısının yakalanmasında bir trans kadının verdiği bilgilerin kullanılması, “Seri cinayetleri travestinin dikkati çözdü” başlığıyla veriliyor. Haberde ısrarla Polen isimli trans kadının kimlik ismi verilirken; konuyla alakası olmamasına rağmen kişinin cinsiyet kimliği vurgulanıyor; translar marjinal unsurlar olarak sunuluyor.

. Bir yaralama olayını konu edinen 11 Haziran 2013 tarihli Habertürk gazetesi haberi ise yaralama olayını gerçekleştirdiği iddia edilen kişinin cinsiyet kimliğini başlığına malzeme yapıyor: “Reddedilen travesti müşteri bıçakladı”. Haberde trans bireylerin suçla ilişkilendirilmesi, bu yolla sözü edilen bireylere yönelik olumsuz algının yeniden üretilmesine, ötekileştirilmesine ortaklık ediyor.

. 1 Mart 2013 tarihli Hürriyet gazetesi haberinde ise “Pattaya’da travesti kurbanı bir Türk” başlığı atılıyor. Gittiği ülkede parasını kaptırdığı iddiası ile polise başvuran kişinin iddialarının yer aldığı haber, basında sıklıkla “travesti” adıyla anılan trans bireylerin suçla eğilimli kişiler olarak algılanmasını güçlendiren bir nitelik taşıyor. Aynı haber aynı tarihte Haber Türk gazetesinde “Taylandlı travestiden Türk’e seks tuzağı”, Posta gazetesinde “Travesti kurbanı Türk Tayland’ı karıştırdı”, Şok gazetesinde “Enayiye bak” başlıklarıyla yer aldı.

. 19 Ocak 2011 tarihinde Sözcü gazetesinde yer alan Mehmet Türker yazısında, travesti kelimesini “sözünden ve davasından dönen, ihanet eden” anlamında kullanmaktadır. Bu ifade toplumda translara yönelik mevcut önyargıların güçlenmesine temel oluşturabilecek aşağılayıcı bir dil kullanılarak nefret söylemi üretiliyor.

Seri katil ölünceye kadar cezaevinde!

Ayşe Selen Ayila

Esra Yaşar

İZMİR’DE 5 yıl önce, bankada çalışan Esra Yaşar, ardından üniversite öğrencisi Ayşe Selen Ayila, son olarak da ‘Azra’ takma adlı travesti Mustafa Has’ı birer gün arayla öldürdüğü gerekçeyle 7’inci Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 3 kez ağırlaştırılmış ömürboyu, silahla yağma

suçundan 45 yıl, ruhsatsız silah kullanmaktan 3 yıl hapis ve 2 bin lira adli para cezasına çarptırılan Hamdi Ayri’nin cezasını Yargıtay 1’inci Ceza Dairesi onadı. Ceza Dairesi onama kararını yerel mahkemeye gönderdi. Ayri bu cezaya göre ölünceye kadar cezaevinde kalacak.

. *Ağustos 2015’te İzmir’de 5 yıl önce, Esra Yaşar, Ayşe Selen Ayila, son olarak da Azra Has’ı birer gün arayla öldüren katil Hamdi Ayri’nin ağırlaştırılmış ömür boyu hapis cezası Yargıtay tarafından onandı. Birçok gazete de bu gelişmeyi sayfalarına taşıdı.

Azra Has’ın trans kadın olması gazete sayfalarında ‘takma isimli’ travesti olarak yer aldı. Her ne kadar çok sayıda gazete benzer ajans haberini kullansa da Star gazetesi bu haftaki medya taramamızda ‘takma isim’ takıntısı ile haftanın transfobik haberi başlığının misafiri oldu.

Gazete, seri katilin öldürdüğü trans olmayan iki kadının fotoğrafını kullanırken Azra Has'ın fotoğrafını kullanmamayı tercih etti. Azra'nın kimlikteki ismini yazan Star, 'travesti terörü' haberlerinden dolayı olumsuz bir arka planı olan 'travesti' kelimesiyle öldürülen trans kadını tanımladı.

Birçok trans kadın ve erkek doğumlarında kendilerine atanan cinsiyeti ve haliyle o cinsiyete ait ismi reddediyor. Resmî olarak kimliklerindeki ismi değiştirmeseler bile, kullandıkları isim ile anılmayı tercih ediyor. Medya çoğu zaman bu isimleri 'takma isim' olarak görüyor. Ancak örneğin Cüneyt Arkin hakkında kimse kimlikteki ismi olan Fahrettin Cüreklibatür diye bahsetmiyor. Habercinin etik olarak habere konu olan kişiyi kendini tanımladığı biçimiyle yazmak zorunda olduğunu Star gazetesine ve 'takma isim' takıntılı diğer gazetelere hatırlatmak gerekiyor.

Gündelik hayatta, edebiyatta veya akademide sınırları belli olmak koşuluyla 'travesti' kavramı kullanılabilir. Ancak haber dilinin daha nesnel olması açısından yıllardır olumsuz imgelerle beslenen 'travesti' kelimesi yerine trans kadın tercih edilmeli.

Star gazetesi öldürülen bir trans kadının ardından yaptığı haberle transfobi sınavından sınıfta kalıyor. Bize ise örnek haber olarak KaosGL.org'un konuya ilişkin yaptığı haberi incelemelerini önermek kalıyor:

Yargıtay onadı, Azra'nın katili ölünceye kadar cezaevinde kalacak

Çarşamba, 29 Temmuz 2015

Haber: Kaos GL

İzmir'de 5 yıl önce, Esra Yaşar, Ayşe Selen Ayla, son olarak da Azra Has'ı birer gün arayla öldüren katil Hamdi Ayri ağırlaştırılmış ömür boyu hapis cezası Yargıtay tarafından onandı.

7inci Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 3 kez ağırlaştırılmış ömür boyu, silahla yağma suçundan 45 yıl, ruhsatsız silah kullanmaktan 3 yıl hapis ve 2 bin lira adli para cezasına çarptırılan Hamdi Ayri'nin cezasını Yargıtay Birinci Ceza Dairesi onadı.

Hamdi Ayri ilk olarak 24 Nisan 2010 tarihinde bankada çalışan 27 yaşındaki Esra Yaşar'ı, birer gün arayla ikinci olarak İzmir Ekonomi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi birinci sınıf öğrencisi 22 yaşındaki Ayşe Selen Ayla'yı ve son olarak da trans kadın Azra Has'ı öldürmüştü. Bodrum'da kaldığı pansiyonda, ölenlere ait eşya ve cinayetleri işlediği silahla yakalanan Hamdi Ayri poliste ve çıktığı ilk duruşmada susma hakkını kullanıp ifade vermedi, tutuklandı.

Avukatlar davadan çekildi

Hamdi Ayri'ye Baro'nun görevlendirdiği ilk iki avukat davadan çekildi. Baro son olarak avukat Mert Çelik Demiri görevlendirdi.

İzmir 7'inci Ağır Ceza Mahkemesi'nde 2013 yılında yapılan son duruşmada, mahkeme Hamdi Ayri'yi üç kişiyi öldürmekten "Üç kez ağırlaştırılmış ömür boyu" üç kişiyi "Yağma" suçundan 45 yıl ve ruhsatsız silah bulundurmaktan da 3 yıl, toplamı 48 yıl hapis ile 2 bin lira adli para cezasına çarptırdı. Temyiz edilen dosyayı inceleyen Yargıtay Birinci Ceza Dairesi, yerel mahkemenin verdiği kararı düzelterek onadı.

Üç kez ağırlaştırılmış müebbet hapis

Mahkeme Hamdi Ayri'yi üç kişiyi öldürmekten "üç kez ağırlaştırılmış müebbet hapis" cezasına çarptırdı. Yargıtay cezaı onadı. Ayri bu cezaya göre ölünceye kadar cezaevinde kalacak.

Azra Has Sokak unutuldu

Cinayetten sonra Balçova sınırları içerisinde Esra Yaşar, Ayşe Selen Ayla'nın isimleri sokak olurken Has'ın adını taşıyan sokak ancak 2014'te açılmıştı.

Azra Has,Izmir LGBTİ İnisiyatifi'nin organize ettiği ve Siyah Pembe Üçgen Derneği, Ege Üniversitesi LeGeBIT Öğrenci Topluluğu, DSİP, SDP ve Anarşistlerin destek verdiği sokak eylemlerinde "geceleri de, sokakları da, alanları da terk etmiyoruz!", "hepimizi Azra'yız öldürmekle bitmeyiz" ve "nefrete inat sokağa çık" sloganları ile anılmıştı.

SABRIN HUDUDU

Ferda AKGÜL

akguljida@hotmail.com

CEM İLE GİZEM

Kod adı: Gizem
Yaşı: 21
Mesleği?:
Kod adı: Cem
Yaşı: 23
Mesleği?:

İsimleri yazmadım zaten sorma lüzumu da duymadım. İsimlerinin Ali olması, Emine ya da Ayşe olması, hangi hakikati değiştirir.

Gizem daha yirmibirinde, üçüncü sınıf bir gece kulübünde gıyıldığını minisi ile, dışları sarımsı sarı, siyah mı siyah, göbekleri masanın kenarını ileri iten, orta halli evine eklemek götürmek yerine pavyonda eğlenceye vakit ve ya nakit ayıran, zavalıların eğlenciydi.

Kompeti patlatılmalı aşkı, havamız olsun!

Hah hah hay harikasınız x bey.

Göbişini severim.
...Gibi cümleleri. gittiği her masa da söylemek zorunda.

Derinlemesine baktın mı bu genç kadın ağlamaklı oluyor.

Onda neden sorusunun cevabı belli? Cem yirmüç yaşında.

Yakışıklılık tanımı, onda vücut bulmuş sanki

Bakımlı, yağız bir Anadolu delikanlısı. Onu İstanbul'un arka sokaklarında, adına gay bar dedikleri batakhanelerde buluyorsun.

Kadın istemiyor artık.

Gay olmak hastalık mı bilmem abi diyor.

Ben sokakta yatarken, lüks bir aracın camında hadi gel sana bir bira ismarlayayım diyen "önemli adamın" finalinden sonra, bu hale geldim diyor.

Sıcak yerde oturmak, bir bira içmek benim için ulaşılmaz lüküstü.

Daveti insancıl sandım, bir bira ikiye, iki üç buldu, içtiğe içtim.

Sonra "önemli adam" beni evine götürdü.

Evinde de içtik.

Sonrası malum abi diyor.

Müşterilerim elit insanlar abi.

Çok önemli meslek gruplarından müşterim var diyor.

Tımkak içinde önemli adam dediğim kişi ise, hakkaten ülkede önemli meslek grubu.

Yani, bizim yakışıklı Anadolu delikanlısı, para karşılığı erkeklerle ilişkiye giriyor.

Hem Gizem, hem de Cem'in ortak bir noktası sizce nedir?

İkisi de, bölünmüş aile çocukları!

Siz siz olun, boşanmak için evlenmeyin.

Sorumluluğunu alamayacağınız çocuğu yapmayın.

Oldu ki yaptınız sudan sebeplerle boşanmayın.

Size de vatana da millete de en önemlisi çocuklara da yazık olmasın.

Doğru yolda olana selam olsun!

*Ağustos 2015'te Önce Vatan gazetesinin köşe yazarlarından Ferda Akgül gündemin koşturmacasından yorulmuş olsa gerek çok mühim (!) bir konu hakkında yazmış: Boşanmış ailelerin çocukları!

"Sabrın hududu" başlıklı köşenin yazarı Akgül Cem ile Gizem başlıklı yazısında kurgusal iki karakter üzerinden okurlarını uyarıyor: Sakın ha boşanmayın yoksa kızınız kötü yola düşer oğlunuz da eşcinsel olur!

Yeşilçam filmlerine taş çıkartacak bir kurguyla dünyanın en eski klişesini yineliyor Akgül: Eşcinsel olmak için muhakkak başından kötü bir şey geçmiş olmalı, tacize uğramalısın veya birileri seni kandırmalı.

Üzgünüz ama eşcinsellik doğuştan gelen bir yönelimdir. Akgül her ne kadar farklı hayaller kurup senaryolar yazsa da; eşcinseller duygusal/cinsel açıdan hemcinsine ilgi duyan kadın veya erkeklerdir. Eşcinsellik uzun yıllar boyunca bilim çevreleri de dahil olmak üzere çeşitli gruplar tarafından bir cinsel kimlik bozukluğu, hastalık, sapıklık gibi olumsuz ifadelerle tanımlandı. 1973 yılında Amerikan Psikiyatri Birliği Ruhsal Bozuklukların Tanı ve İstatistiksel El Kitabı-IV (DSMIV) ile

ve daha sonra 1992 yılında Dünya Sağlık Örgütü de Uluslararası Hastalık Sınıflandırması (ICD) ile eşcinselliğin ruhsal bir bozukluk olmadığı kararını aldı ve bu kavramı hastalık sınıflandırmaların-
dan çıkardı. Türkiye’de de resmi olarak DSM-IV kullanılıyor.

Akgül’ün yazısı “eşcinselliğin mutlaka bir nedeni vardır ve bu neden de bize dayatılan standart mutlu çekirdek ailedeki bir aksaklıktan kaynaklanıyordur” yaklaşımıyla yazılmış bir yazı. Cevap Kaos GL’nin Sık Sorulan Sorular kitapçığından gelsin:

“Mutsuz bir ailede çocukların hepsi neden eşcinsel olmuyor, ya da mutlu bir ailede çocukların hepsi neden heteroseksüel olmuyor? Eşcinselliğin nedeni, iki yüzyılı aşkın bir süredir araştırılıyor. Bir olgunun nedenini merak etme ihtiyacımız, onu değiştirmek isteğimizle şekillenir. Eşcinselliğin nedenini bulmaya ilişkin hiçbir araştırma bugün, “eşcinselliğin nedeni budur” diyemiyor. “Het-
eroseksüelliğin nedenini” değil de “eşcinselliğin nedenini” araştırma çabası, bizim eşcinselliği “normal olmayan, doğal olmayan” bir olgu olarak algıladığımız sonucunu çıkarır.

“Pozitif bilimler, açıklayamadıkları olgular 25 için “çoklu neden” kuramı ile hareket etmektedirler. Yani eşcinselliğin, biseksüelliğin, heteroseksüelliğin nedeni genetik, çevresel, psikolojik vs. olabilir ya da hiç biri olmayabilir. Ancak bizim sorgulamamız gereken, eşcinselliğin nedeni değil, eşcinselliği bir nedene bağlama ihtiyacı duyuyor olmamızdır.

“Eşcinselliğin normal bir yönelim olmadığı, mutlaka kötü bir deneyim sonrasında ortaya çıktığına ilişkin yaygın düşüncenin arkasında, eşcinsel erkek ve kadınların küçüksen tecavüze veya tacize uğradığı, bu yüzden eşcinsel olduğuna inanmak yatar. Cinsel yönelimi neyin belirlediği ya da bir şeyin belirleyip belirlemediği bugün için bilinmiyor. Ancak bu alanda yapılan araştırmalar, eşcinselliğin, biseksüelliğin, heteroseksüelliğin nedeni içerisinde taciz ve tecavüz olduğu konusunda bir bilgi vermiyor.”

24. DÖNEMDE SORU ÖNERGELERİ 3 KAT ARTTI

CHP’li vekiller Meclis’i kilitledi

İSMAİL UĞUR / ANKARA

Milletler huzur için üretilen projelere eşcinsel ve transseksüellerin bir olup eşitliklerini yaparak karşı çıkan CHP, verdiği 24. dönem soru önergeleri TBMM’yi çağırarak hale getirmeye çalışıyor. Vatandaşların gözlemlediği gerekleri önce soruları varken, CHP’li milletvekilleri 24. yasama döneminde verdikleri 24. dönem soru önergeleri rekor kırarak, Muhalefet partileri ve özellikle de CHP’nin homoseksüel vekilleri Meclis’i bakan nelerle uğratıyor.

SORU ÖNERGELERİ REKORU KIRILDI

Soru önerilerinin akla hayale gelebilecek konularda yapıyor olması ve bu soru önerilerinin her biri meclis başkanlığına sunulmadan gazetelerde yayımlanması, TBMM’nin denetim yetkisini susturmuş olduğu tartışılmasına neden oluyor. 24. Dönem tüm yasama yıllarında milletvekilleri’nin bizzat edilmek için sorulduğu yazılı ve sözlü önergelerin sayısı tüm zamanların rekorunu kırdı: 22. Dönemde 25 bin 584, 23. Dönemde 21 bin 598 olan yazılı ve sözlü soru önergeleri sayısı 24. Dönemde 71 bin 274 olarak kayıtlara geçti.

CHP’Lİ VEKİLLER İÇİN ÇOK ÖNEMLİ KONULAR

Yazılı ve sözlü soru önergelerin sayısının çokluğu kadar dikkat çeken bir diğer konu ise soru önergelerin içerğinde yer alan konular. Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transseksüel (LGBT) hakları ve hayvanların cinsel istismarı gibi konular da milletvekilleri tarafından sorulan sorular arasında yer aldı. Çok renkli soru önergeleriyle hem Meclis’te hem de devlet kurumların iş yüküne bağlan muhalefet milletvekilleri’nin, vatandaşın can yalancı sorunlarına dair verdiği soru önergelerini azalttığı ise dikkat çekti.

REKOR, EŞCİNSEL DOSTU TANAL’DA

Soru önergesi dendiğinde akla gelen ilk isimlerden CHP Milletvekili Mahmut Tanal da rekor kırdı. 24. Dönemde 1640 defa yazılı ve sözlü soru önergesi veren CHP’li Tanal, Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transseksüel (LGBT) konusunda çok hassas. Cezaevlerinde 170 bini aşkın hükümlü ve tutuklu bulunurken, Tanal’ın cezaevinde tutuklu bulunan ve sayıları sadece 144 olan Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transseksüel (LGBT) gibi grupların haklarını ilgili Adalet Bakanlığı’na vermiş olduğu soru ve araştırma önergeleri hükümlü ve tutuklu ailelerinin de tepkilerine neden oldu.

TANAL’IN SINAV ÇELİŞKİSİ

Tanal’ın vermiş olduğu soru önergeleri kendisiyle çeliştiği de ortaya çıktı. 10.09.2012 tarihinde Adalet Bakanlığı’na avukatlarını katıldığı hakimlik-çevrelik sarayında soruların önceden termin edildiği iddia edilmesine ilişkin soru önergesi veren Tanal, şimdi ise kopya çektiklerine dair kuvvetli delillerin olmasından dolayı meselele kabul edilmediğini kabul etti. Paralel yapı şüphesi nedeniyle meselele kabul edilme-
yen 37 hakim-savcı için destegi esirgeme-
yen Tanal, geçmişte 170 bin 274 yazılı si-
navdaki kopya iddia ve delillerini ise gör-
meden geldi.

*Yeni Akit’in Ağustos 2015 sonlarındaki hedefi Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal ve verdiği soru önergeleri. Siyasi rakibini ya da düşman olarak gördüğüne yönelen homofobinin tarihi çok eski. Eşcinselliği katıksız kötülük olarak gören ancak insanların

öldürülmesini ve savaşı alkışlarla karşılayan Yeni Akit bakın ne yazmış:

“Millete hizmet için üretilen projelere eşcinsel ve Gezici çevrelerle bir olup eylemler yaparak karşı çıkan CHP, verdiği saçma sapan soru önergeleriyle TBMM’yi çalışamaz hale getirmeye çalışıyor. Vatandaşların çözülmesi gereken onca sorunu varken, CHP’li milletvekilleri 24. yasa-ma döneminde verdikleri ilginç soru önergeleriyle rekor kırdı. Muhalefet partileri ve özellikle de CHP’nin homosever vekilleri Medis’i bakın nelerle uğraştırıyor.”

Cümlelerin sonunda Meclis yerine Medis yazmalarını bir kenara bırakırsak, ne güzel yazmışlar değil mi? Yeni Akit’e hatırlatmakta fayda var: Milletvekillerinin işi soru ve kanun önergeleri vermektir zaten! Arzu edilen tek merkezden yöneltilen ve yurttaşın sorunlarının görünmez kılındığı bir Meclis’se en iyisi vekillerin önerge verme yetkileri kaldırıl-sın. Akit de rahatlasın biz de rahat-layalım.

Yine hatırlatmaktan utandığımız bir diğer gerçek de: LGBTİ’ler de yurttaşdır. Bu coğrafyada yaşayan insanlardır. Ve herkesin sorunlarının olduğu gibi LGBTİ’lerin de sorunlarının çözüm yer-lerinden biri de parlamentodur. Eğer ki Anayasa’da eşitlik garantisi altına alınmışsa, eşitliğe aykırı her uygulamayı değiştirmek seçilmişlerin görevidir. Sormamız gereken soru Mahmut Tanal’ın neden LGBTİ haklarına ilişkin önerge verdiği değil; neden bu kadar az milletvekilinin LGBTİ hak-ları için mücadele ettiği olmalıdır.

Yeni Akit bu ‘özel’ haberinde bir de Tanal’ın LGBTİ mahpuslarla ilgili önergelerini de yazıyor. Tanal’ın bu önergesinin diğer mahpus ailelerinin tepkisiyle karşılaştığını iddia ediyor. İstediklerini yazmak için yalan söylemek basın etiğinin hiçbir yerine sığmayacağı gibi asparagas haber yapmak hiçbir şekilde de kabul edilemez. Hangi tepkiden bahsediyor acaba Yeni Akit? Mahpus aileleri açıklama mı yapmış? Yeni Akit ailelerle mi görüşmüş? Yoksa bu bilgi öğle uykusunda rüyalarında mı geldi Yeni Akit’e?

* Geçen EYLÜL 2015’te Trabzon’da işlenen nefret cinayeti yerel basında kendisine çokça yer buldu. Trans kadın Tutku Linda’nın müşterisi tarafından yüzden fazla bıçak darbesiyle öldürülme-sinin yankısı gazete sayfalarını doldurdu.

Karadenizde İlk Haber gazetesi de cinayeti sayfalarına taşıdı. Ancak gazete için haber değeri taşıyan yüzden fazla bıçak darbesiyle öldürülen bir trans değil; ‘çarpık ilişki’ydi! Haberine başlık olarak ‘Çarpık ilişki cinayeti’ yazmayı uygun gördü.

Nefret cinayetlerinin hız kesmeden devam ettiği bir coğrafyada, bir kişinin öldürülmesinin ar-dından ‘çarpık ilişki’ yazmak hangi gazetecilik ilkesiyle açıklanır bilemiyoruz. Biz yine nefret söyleminin neden tehlikeli olduğunu hatırlatalım:

Ayrımcı, ırkçı, homofobik, transfobik unsurlar taşıyan söylemlere nefret söylemi denilmektedir. Bu söylemler barındırdıkları ırkçı, homofobik, ayrımcı unsurlar olmaksızın genelde tek başlarına suç teşkil etmeyen söylemlerdir, ancak hakaret gibi bir suçun konusunu da oluşturabilirler.

Nefret söylemi ayrımcı ideolojilerin görünen yüzüdür. Homofobik ve transfobik nefret söylem-lerinin arka planında heteroseksüel ilişkinin tek normal, meşru ve makbul ilişkilene-biçimi olduğunu dayatan heteroseksizm ve ikili cinsiyet rejimi yatıyor. Nefret kavramı da sistematik ayrımcılık, ötekileştirme ve yok saymayla iç içe geçiyor.

Nefret söylemi ve yine nefret suçunu yapısal hiyerarşilerden ve güç ilişkilerinden ayrı düşündüğümüzde yanılırız. Nefret, güçlü olandan toplumsal olarak güçsüzleştirilen kesimlere dönük kuvvetli bir saldırı ve susturma eylemidir. Nefret söylemi bir susturma isteğidir. Hedef gösterdiği grubu susturup etkisizleştirmek ister, nefret cinayetlerine ortam hazırlar.

KAMU DERGİSİNDE SAPKIN GÜZELLEMESİ

✓ CHP'li Beşiktaş Belediyesi vatandaşın vergileriyle çıkardığı dergide cinsî sapkınlardan övgüyle bahsetti. Dergide sapkınlara yönelik polis müdahaleleri ise eleştirildi.

✓ Milletin vergileriyle ünlü gece kulübü Sortie'de sapkınlar için düzenlenen gecede, Beşiktaş Belediye Başkanı ile ABD Büyükelçisi, bir travestiyile sohbet ederken görüldü.

* Vahdet'in 6 Eylül 2015 tarihli sayısında Beşiktaş Belediyesi'nin dergisinde Onur Yürüyüşü'ne yer verilmesi haberleştiriliyor. Ana sayfadan verilen ve gazetenin 13. sayfasında devam eden haberde "CHP'li Beşiktaş Belediyesi vatandaşın vergileriyle çıkardığı dergide cinsî sapkınlardan övgüyle bahsetti" ifadeleri yer alıyor. Vahdet artık gelenekselleşen tarzını sürdürüyor ve KaosGL.org'un haberini olduğu gibi alıp sadece aralara 'cinsî sapık' ve 'sapkın' gibi ifadeler yerleştiriyor. Nefretin bile orijinaline hasret kaldığımız bu günlerde kendi haberlerini yapmalarını öneriyoruz. İntihalsız ve nefret söylemi olmayan bir habercilik mümkün!

*Gazetenin 1 Eylül 2015 tarihli sayısında ise yine KaosGL.org'un bir haberi yer alıyor. Kaos GL ve LGBTİ toplumunu hedef göstermek için hiçbir fırsatı kaçırmayan Vahdet bakın haber sitesinde yer alan bir haber üzerinden neler yazıyor:

"Sapkınlardan derneği Kaos GL ile Kadın Dayanışma Ağı Nar, yeni bir provokasyona imza atıyor. Ankara'da başlatılan eylemle sokak tabelalarına PKK ve sol terör örgütlerinden kişilerin isimleri konuluyor. KAOS GL ile Kadın Dayanışma Ağı Nar, provokatif bir eyleme başladı. Demek mensupları, Ankara'daki sokak tabelalarına musallat oldu. Yasadışı eylemle sokak isimleri güya değiştirilerek, teröristlerin isimleri veriliyor. Yasadışı etiketlemenin yurt çapında bir eyleme dönüştürülmesi planlanıyor. ALMAN TERÖRİST TABELADA Eylemi gerçekleştirenler, isim belirlemede tahrik edici tercihlerde bulunuyorlar. Sapkınlardan demediği Kaos GL'den yapılan duyuruda, sokak ismi değişiklikleriyle ilgili bilgiler verildi. Açıklamada, "Redaksiyon Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Atölyesinin Kadın Dayanışma Ağı Nar Kadın Dayanışması Ağı, Ankara'daki bazı sokak ve caddelerin isimlerini kadınların isimleriyle ve sloganlarla değiştirdi" denildi. Buna göre, Alman terör örgütü Baader Meinhof a adını veren Ulrike Meinhof'un ismi Ankara'daki bir sokağın tabelasının üzerine bir çıkartmayla yapıştırıldı. Baader Meinhof örgütü, 1960'ların ortalarından itibaren Almanya'da pek çok banka soygunu, cinayet eylemi gerçekleştirdi. SOL ÖRGÜT MENSUPLARI Atölyenin bazı sokak tabelalarında değişiklik yaptığı isimler de şöyle: 12 Eylül öncesinde Devrimci Yol örgütüne mensup olan ve bir çatışmada öldürülen Mine Bademci. Mahir Çayan'm

oturduğu sokağa adı verilen Ayşe Makar, 12 Eylül öncesi silahlı çatışmada öldürüldü. Bir diğer isim Ekin Wan ise, geçtiğimiz günlerde güvenlik güçleri ile çatışmaya giren ve çıplak fotoğraflarıyla gündeme gelen PKK militanı oldu. “Mısır Çarşısı bombacısı” olarak tanınan, 7 kişinin öldüğü olayla ilgili olarak tartışmalı bir şekilde bu suçlamalardan beraat eden Pınar Selek’in adı da kampanya kapsamında bir sokak tabelasının üzerine etiketlendi. Ankara Büyükşehir Belediyesinin yasadışı eylemle ilgili olarak harekete geçmesi bekleniyor.”

Bohemian Rhapsody eşcinsellik itirafıymış

İNGİLİZ rock grubu Queen’in 1991’de hayatını kaybeden efsane solisti Freddie Mercury’nin imzasını taşıyan “Bohemian Rhapsody”nin piyasaya sürülmesinin üzerinden tam 40 yıl geçti. Ancak şimdi dünyanın en sevilen rock şarkılarından biri olarak kayda geçen “Bohemian Rhapsody”nin başka açıdan da önem taşıdığı ortaya çıktı. Mercury’nin biyografisini yazan Lesley-Ann Jones, “Bu Freddie’nin eşcinsel olduğunu itiraf etmek için yazdığı bir şarkıydı. Sözlerinin arkasında bunu anlatan gizli bir mesaj vardı” dedi. ■ DİŞ HABERLER

*Habertürk gazetesinin 26 Ekim 2015 tarihli sayısında Queen’in 1991’de hayatını kaybeden efsane solisti Freddie Mercury hakkında bir haber yer alıyor. Haberin iddiasına göre, Mercury kültleşen şarkısı Bohemian Rhapsody’de eşcinsel olduğunu anlatıyor. Buraya kadar her şey yolundayken Habertürk haberi, “Bohemian Rhapsody eşcinsellik itirafıymış” başlığıyla veriyor. Haber içinde de eşcinsellikten itiraf olarak bahsediliyor.

Türk Dil Kurumu’nun sözlüğüne göre itiraf: Başkaları tarafından bilinmesi sakıncalı görülen bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklama, söyleme, bildirme.

Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinin itiraf gibi olumsuz anlam taşıyan kelimelerle birlikte anılması; eşcinselliği ‘istenmeyen, saklanması gereken, kusurlu’ bir durum gibi gösteriyor.

GAFLETİN BÖYLESİ

Bursa Nilüfer Belediyesi, 1 Aralık Dünya AIDS Günü için düzenlediği panelde, LGBTİ sapkınlarına AIDS ile mücadeleyi ve bu hastalıktan korunma yollarını anlattı.

►NİLÜFER Belediyesi ve LGBTİ sapknlığının temsilcilerinden “Özgür Renkler LGBTİ Oluşumu” işbirliğiyle demekler yerleşkinde düzenlenen panelde, HIV/ AIDS virüsü ve korunma yolları konuşuldu. /12

AIDS’in yaygınlaşmasının sorumlularından olan LGBTİ sapkınlarına AIDS’ı anlattıran Nilüfer Belediyesi’nin bu tutumu, içine düşülen gafleti görmeleri adına önem taşıırken, LGBTİ sapknlığının sistematik bir şekilde normalleştirildiğini de gözler önüne serdi.

* Milli Gazete 3 Aralık tarihli sayısında Bursa Nilüfer Belediyesi ve Özgür Renkler'in 1 Aralık Dünya AIDS Günü etkinliğini haberleştirdi. Kaos GL'den Hasan Atık'ın de konuşmacı olduğu etkinliği "Gafletin böylesi" başlığıyla gören Milli Gazete, haber metni içerisinde LGBTİ'lerden 'sapkınlar' diye bahsederek nefret söylemini yaygınlaştırdı:

"Sonunda bunu da gördük! Bursa Nilüfer Belediyesi, 1 Aralık Dünya AIDS Günü için düzenlediği panelde, LGBTİ sapkınlarına AIDS ile mücadeleyi ve bu hastalıktan korunma yollarını anlattı. Nilüfer Belediyesi ve LGBTİ sapkınlığının temsilcilerinden "Özgür Renkler LGBTİ Oluşumu" işbirliğiyle demekler yerleşkesinde düzenlenen panelde, HIV/ AIDS virüsü ve korunma yolları konuşuldu. AIDS'in yaygınlaşmasının sorumlularından olan LGBTİ sapkınlarına AIDS'i anlattıran Nilüfer Belediyesi'nin bu tutumu içine düşülen gafleti görmeleri adına önem taşıırken, LGBTİ sapkınlığının sistematik bir şekilde normalleştirildiğini de gözler önüne serdi."

HIV ile yaşayan bireyleri ve LGBTİ'leri hedef alan Milli Gazete'ye birkaç hatırlatma yapmakta fayda var:

1) HIV/AIDS yalnızca LGBTİ'leri ilgilendirmez. HIV bugün dünyada ve Türkiye'de tüm din, dil, etnik köken, meslek, yaş, kadın, erkek, çocukları ilgilendiriyor. Milli Gazete'nin aksine HIV ayrımcı değildir, cinsel yönelim ya da cinsiyet kimliği ayırt etmez.

2) Herhangi bir toplumsal gruba 'sapkın' demek doğrudan nefret söylemi ve ayrımcılıktır. Habercinin görevi kamu yararını gözetmekse, LGBTİ'ler de bu kamunun bir parçasıdır. Görevi gereği objektif olması gereken haberciler kendi ayrımcı ideolojilerini haber metinlerine yansıtmazlar. Milli Gazete nefreti yaygınlaştırarak ve yeniden üreterek suç işliyor.

3) Ne HIV/AIDS'e ne de LGBTİ'lere ilişkin herhangi bir bilgisi olmayan Milli Gazete'yi Kaos GL'nin Sık Sorulan Sorular broşürünü okumaya davet ediyoruz. Belki böylece içinde bulundukları gafletten kurtulurlar...

*Vahdet gazetesi; dünyanın dört bir yanından bürokratları, siyasetçileri ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerini bir araya getiren Uluslararası Cinsiyet, Çeşitlilik ve Sosyal İçerme Konferansı'nı hedef gösterdi.

Homofobik ve transfobik nefret söylemi içeren yayınlarıyla bilinen Vahdet gazetesi bu sefer de Kaos GL'nin 5-6 Kasım'da yaptığı Uluslararası Cinsiyet, Çeşitlilik ve Sosyal İçerme Konferansı'nı hedef gösterdi.

Vahdet, üst düzey Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Konseyi (AK) ve Avrupa Birliği (AB) yetkililerinin yanı sıra; Türkiye'den ve diğer ülkelerden milletvekili ve belediye başkanlarının katılacağı konferansı "BM'den Eşcinsel Hamilik" başlığıyla duyurdu.

Gazete, konferansa BM katılımını "Birleşmiş Milletler, cinsi sapıkların hâmesi kesildi" ifadeleriyle gördü. Eşcinselleri "toplumların ahlakını ifsad eden sapkınlar" ve "cinsî sapıklar" ifadeleriyle hedef gösteren haberde, BM'nin IŞİD zulmünden kaçan eşcinsellere ilişkin toplantısı da hedef alındı:

"Geçen ay Suriyeli cinsî sapıklar için özel toplantı yapan BM, Simdi de Türkiye'deki sapkınların konferansında boy gösterecek."

Yirmi bir yıldır LGBTİ hakları için mücadele eden Kaos GL Vahdet'in hedef göstermesine rağmen, 5-6 Kasım tarihleri arasında Ankara Rixos Hotel'de Uluslararası Cinsiyet, Çeşitlilik ve Sosyal İçerme Konferansı'nı düzenledi. Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma, Ayrımcılık Karşıtı Sempozyum gibi etkinliklerle homofobi ve transfobiye karşı mücadeleyi LGBTİ toplumu, siyasetçiler, gazeteciler ve farklı alanlardan uzmanlarla tartışma olanağı yaratan dernek bu konferans ile dünyanın dört bir yanından bürokratları, siyasetçileri ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerini bir araya getirdi.

3. BÖLÜM: HAK TEMELLİ HABERCİLİK İÇİN BİR KILAVUZ

Haber-yazı ile ilgili genel yaklaşımlar

KaosGL.org haber portalı ve Kaos GL dergisi gerçeklere ve doğrulara saygılı, gelir, cinsiyet, eğitim, etnik/dinsel köken vb. eşitsizliklerden muzdarip olan, “çekinikler/güçsüzleştirilmişlerden yana bir habercilik tarzını benimser. “Sesi duyulmayanın sesi olmak” ilkesinden yola çıkan, nefret söylemi üretmeyen bir habercilikte, etik ve siyasal sorumlulukla davranmak, ziyadesiyle önem kazanıyor.

Haber yazımına ilişkin nefret söylemi, olayı ve suçu üzerine çalışmaları doğrultusunda kaosGL.org haber portalı ve Kaos GL Dergisi’nin genel yaklaşımlarını şöyle özetleyebiliriz:

Haber, yorum ve eleştiri özgürlüğünü savunuyoruz. Ancak, haber ile güncel olaylara ilişkin yorum ya da düşünceleri birbirlerinden kesin olarak ayırıyoruz. Bir yazar, makalede aktardığı bilgilerle ilgili kişisel düşüncelerini ancak yazısını imzalayarak belirtebilir.

Gazeteci aktarıcıdır, haberde yorum yapmıyoruz.

Kimseyle aynı fikirde olduğumuzu belirtmiyoruz.

Hiçbir bilgidен sonuç çıkartmıyoruz.

İnsanları ve olayları tek tipleştirmiyoruz.

Kimseyi yargılamıyoruz.

Kimseyi dışlamıyoruz.

KaosGL.org için haber nedir?

- Facebook ve benzeri sosyal paylaşım sitelerinde açılan ayrımcı, homofobik, transfobik, cinsiyetçi gruplardan, sayfalardan ve bunun gibi sitelerden okurları haberdar edebilir, sitenin, grubun, sayfanın kapatılması girişimini haber olarak hazırlayabilirsiniz. Bunların kapatılması ise ikinci bir haberdır.
- LGBTİ’lere yönelik yapılan pozitif ya da negatif tüm açıklamalar ve bu açıklamalardan yola çıkarak hazırlanan bütün haberler.
- Eleştirel medya okur-yazarı olarak yapacağınız bütün medya okumaları haberdır.
- Yazılı medyayı izliyoruz ve düzenli bir medya takibi yapıyoruz. Ancak TV izlenmiyor. TV’de LGBTİ varoluşla ilgili her türlü gelişmeyi, kaosgl.org için haber haline getirebilirsiniz.
- LGBTİ, anti-otoriter ve feminist örgütlerin etkinlikleri, eylemleri kaosgl.org için haberdır.
- Herhangi bir nedenle ayrımcılığa uğrayan LGBTİ’lerin ya da LGBTİ olduğu varsayılan insanların tanıklıkları ve bu süreçte verdikleri mücadele deneyimleri kaosgl.org için haberdır. Mahkemeleri ve sokak eylemlerini izleyebilirsiniz.

• Ailesiyle cinsel yönelimi, cinsiyet kimliği üzerinden sorun yaşayan bir LGBTİ deneyimi, çalışma hayatında cinsel yönelim ve/veya cinsiyet kimliği ayrımcılığına uğrama halleri haberdır.

• Pozitif haberler, başarı örnekleri, istihdam, eğitim, barınma, aile, sosyal hizmetler, gibi alanlarda yaşanan gelişmeler ve deneyimler. Sadece ağlayan, surat asan değil, aynı zamanda gülümseten bir site olmak istiyoruz.

Haber Kaynağı

KaosGL.org haberciliğinin esaslarından biri de kaynak gösterimidir. Bu hem emeğe saygı hem de bilgiyle bağlantılı sorun çıkması durumunda önemlidir.

Başka kuruluşların haberlerini kaynak göstermeden yayımlamıyoruz. Haberin içinde, kullandığımız bilgiyi aldığımız kaynağı, “Evrensel gazetesinin haberine göre”, “www.lkidlis.org sitesindeki bilgilere göre” gibi ibarelerle ya da kimi zaman haberin altına (*) açıklamayla ek kaynakları gösteriyoruz.

Kaynağını bilmediğimiz haberleri yayımlamıyoruz.

Sahibinin izni dışında bilgi, haber, görüntü, fotoğraf, ses, belge kullanmıyoruz; bunları elde etmek için yanıltıcı yöntemler kullanmıyoruz.

Kimliğimizi gizlemiyoruz.

Kayıt dışı/”Off the record”: Açıklanmaması kaydıyla verilmiş bilgi ve belgeleri ve haber kaynaklarını, kendileri izin vermediği sürece açıklamıyoruz! Ancak, öncelikle haber kaynağımızı kimliğini açıklaması konusunda ikna etmeye çalışıyoruz.

Haber kaynaklarımızı, aksini gerektiren açık bir neden bulunmadıkça açıklıyoruz. Eğer kaynağın gizli tutulması gerekiyorsa, bunun nedenini belirtiyoruz.

Haberde haber kaynağının ismini açıklıyorsak, muhabir kişiye adını kullanıp kullanamayacağını soruyor. Editör de, haber kaynağının isminin açıklandığı durumlarda muhabire, “kişinin isminin bilgisi dahilinde geçip geçmediğini” soruyor.

Kimi zaman, özellikle de devletle, bakanlıklarla ilgili haberlerde, kaynağın verdiği bilgileri “Sağlık Bakanlığı yetkililerinin” gibi bir girişle verebiliriz. Bu durumda da, bilgilerin doğruluğundan emin olmak durumundayız.

Açıklama nedeniyle, adını vermesek bile, kaynağın tahmin edilebilir olması durumunda, haberi verirken özenli davranmalı, muhabir ve editör durumu tartışmalıdır.

Fotoğraflı/görüntülü haberlerde

• Fotoğraf ve görüntünün güncel olup olmadığını belirtiyoruz. Görüntünün kaynağını yazıyoruz. Fotoğraf seçiminde dikkatli davranıyor, şiddete, cinsellik gösterisine, özel yaşama tecavüz sayılabilecek fotoğrafları yayımlamıyoruz.

• Cinsel saldırı mağdurlarının fotoğraf, görüntü ve kimliklerini yayımlamıyoruz.

• Haberde dengelilik / taraflara eşit mesafede durmak

Haberlerimizi, olayın tüm taraflarının görüşünü alarak hazırlıyoruz. Taraflardan biri işbirliğinden kaçınacak olursa, bu durumu okurlarımıza duyuruyoruz.

- Suç, şiddet, çocuklarla ilgili suçlar, iddialar

“Aksi mahkemede kanıtlanıncaya dek, herkesin masum olduğu” ilkesini aklımızdan çıkartmıyoruz. Haberimizde olayın hangi detaylarına yer vereceğimizi önce birlikte tartışıyoruz. Haberi kullanmaya karar verdiğimizde iddiaları “iddia” olarak yazıyoruz; “Emniyet Genel Müdürlüğü’nün açıklamasına göre,...”; “polis in iddiasına göre...” şeklinde ibareler kullanıyoruz.

“Adam kadını öldürdü” değil, “Adamın kadını öldürdüğü iddia ediliyor”; “Tenekeleri çaldı” değil, “Emniyet müdürlüğünün açıklamasına göre, tenekeleri çaldığı iddia ediliyor”; “Kendini yaktı” değil; “Kendini yaktığı iddia ediliyor” diyoruz.

Çocuklarla ilgili suçlarda ve cinsel saldırılarda, sanık, tanık ya da mağdur olsun, 18 yaşından küçüklerin açık isimleri ile fotoğraflarını yayımlamıyoruz. Çocuğun kişilik ve davranışlarını etkileyebilecek durumlarda, bir aile büyüğünün veya çocuktan sorumlu bir başkasının izni olmaksızın çocukla röportaj yapmaktan kaçınıyoruz.

Gazeteci şiddete karşıdır. Şiddet kışkırtıcılığı, şiddet çağrıştıran sözcüklerle benzetme yapmıyoruz. Örneğin, “Bomba gibi haber” demiyoruz. “Memur ordusu” gibi militarist söylemler kullanmıyoruz.

KaosGL.org haberlerinde kimse “katil”, “terörist” değildir. Birileri böyle söyleyince, bu sözcükler tırnak içinde haberlerde yer alabilir.

- Özel yaşamın gizliliği gizliliğine saygılıyız.

Bir olayı haberleştirirken, olaya karışan kişilere değil, olayın kendisine öncelik veriyoruz. Haberlerimizde kişilere yönelik incitici bir dil kullanmıyoruz.

Üzüntü, sıkıntı, felaket ya da şok halindeki insanlar söz konusu olduğunda, gizliliklere uyarak duygu sömürüsü gibi algılanabilecek haberler yapmıyoruz. Bu kişileri daha da üzecek, sıkıntıya sokacak durumlarından yararlanacak haberler hazırlamıyoruz. “Ben onun yerinde olsaydım...”ı her zaman aklımızın bir köşesinde tutuyoruz. Başkalarının üzüntülerinin gizliliğine saygı gösteriyoruz.

İçerik ve söylemin alternatif kullanımı

Kaosgl.org’da yaygın medyanın görmediği, göstermek istemediğini haberleştirmeyi amaçlıyoruz. Yerel medyaya, ihmal edilenlere yer veriyor, gündemin tek yanlı sunumunu tersyüz etmeye çalışıyoruz.

Haberin içeriğini siyasal ve etik olarak uygun bir dille/söylemle kurmaya önem veriyoruz. Yaygın medyanın ırkçı, cinsiyetçi, ayrımcı, belirleyici söyleminden uzak duruyoruz, uzak durmaya çalışıyoruz. Mevcut eşitsizlikleri yeniden üretmemeye/kurmamaya özen gösteriyoruz.

Yerel kimlikleri/kültürleri marjinalleştiren, ötekileştiren, evcilleştiren ya da metalaştıran yaygın medyanın hegemonik söylemi karşısında alternatif bir söylem geliştirmeye çalışıyoruz.

Siyasal yanlılık

Medya ve siyaset ilişkisini, herhangi bir partiyi veya siyasal gücü desteklemeyi aşan, tüm siyasal ve ekonomik yapının meşruiyetine uzanan daha geniş bir yanlılık kavramı ile sorguluyoruz.

Örneğin; siyasal/ekonomik seçkinlerin söylem ve eylemlerinin takip edilmesine dayalı bir haber yapma alışkanlığının, bu kişilerin temsil ettiği çıkar merkezlerinin siyasal/ekonomik sorunları tanımlama ve çerçeveleme biçimlerini okur ve izleyicilere dayattığını hatırlıyoruz.

“Enflasyon” ile ilgili bir haber yapacaksak, haberimizi “başbakan, ekonomiden sorumlu devlet bakanı” vs. ilişkin bir metin olarak değil, “sokaktaki insanı” merkeze alarak kurguluyoruz.

Suçla ilişkin bir haber yapacaksak, suçu 5N+1K kuralına göre haberleştirmekle yetinmiyor, okura o suçun toplumsal nedenlerini anlatabilecek bir içerik oluşturmaya çalışıyoruz. Haberimizin arka plan bilgisini, bu amaçla zenginleştiriyoruz.

Transfobi ilgili bir haber yapacaksak, haberimizi “bir mağdur transeksüel” üzerinden kurgulamak ve duygu sömürsü yapmak yerine, transfobi, nedenleri, neden ortadan kaldırmadığıyla ilgili sorular soruyoruz.

LGBTİ İçerikli Haberlerde Nelere Dikkat Etmemiz:

Medya çalışanları;

Cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımcılığına karşı farkındalığın geniş bir tabana yayılması sürecinde, önemli bir rol oynadıklarının bilincinde olmalıdırlar.

Cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kalan lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve intersekslerin sorunlarına daha fazla ilgi göstermelidirler.

LGBTİ’lerin bedenlerinin cinsel çağrışımlar yaratacak biçimde, gereksizce görselleştirilmesinin önüne geçmeli ve salt cinsel nesneler olarak algılanmalarına izin vermemelidirler.

Dilin içinde yerleşik, bir cinsi ya da cinsel yönelimi/cinsiyet kimliğini diğeri karşısında aşağılayan cinsiyetçi ve homofobik/bifobik/transfobik sözcük ve söylemlerin dönüştürülmesi konusunda duyarlı olmalı, yanlı sözcük ve terimleri kullanmak yerine eşitlikçi bir söylemi geliştirmek için çaba göstermelidirler.

Medyadaki her türlü içerikte, cinsiyetleri, cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleri ne olursa olsun, farklı yaş, görüntü, fikir, görev ve rollere sahip insanların sunumunda, gelenekler, alışkanlıklar, cinsiyetçi, homofobik ve transfobik kalıp yargılar dışına çıkılması konusunda gereken özeni göstermelidirler.

Her türlü içeriğin oluşturulmasında, heteroseksüel bireylerin olduğu kadar, LGBTİ’lerin görüşlerini, deneyim ve uzmanlıkları çerçevesindeki bilgilerini topluma yansıtmalıdırlar.

LGBTİ’ler arasında olumlu rol modeli olabilecek örneklerin haberleştirilmesi ve programlarda kul lanılmasına öncelik vermemelidirler.

“Gey öğretmen”, “lezbiyen şarkıcı” gibi ifadeler ayrımcılık içerir; çünkü cinsel yönelim (gey, lezbiyen, eşcinsel, biseksüel) ve cinsiyet kimliği (trans) tanımlamaları bir bireyin mesleğini niteleyen

sıfatlar değildir. Her nasıl “kadın yazar” gibi ifadeler -“kadın” olmak bireyin yazarlığını niteleyen bir hal olmadığından- cinsiyetçiliği besliyorsa, yukarıdaki gibi ifadeler de homofobi/bifobi/transfobiyi beslemektedir.

Haberin içeriği ile hiçbir ilgisi olmadığı halde kişilerin cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinin belirtilmesi de ayrımcılıktır. Heteroseksüel ve erkek bireylerden bahsederken “heteroseksüel” ve “erkek” olduğu belirtilmezken; kadın, eşcinsel, biseksüel ve trans bireylerden bahsederken de haberle doğrudan ilgisi olmadığı durumlarda bu tanımlamaların belirtilmemesi gerekir.

“Gey” sözcüğü, erkek eşcinselleri tanımlamak için kullanılmaktadır. Türkiye’li LGBTİ örgütler, eşcinselliğe dair yabancılaşmanın bir nebze de olsa ortadan kalkması için, yabancı dillerde “gay” olarak kullanılan sözcüğün Türkçe okunduğu gibi yazılmasına karar verdiler. Türk Dil Kurumu da “gey” sözcüğünü, “eşcinsel erkek” tanımı ile Türkçe sözlüğe almıştır.

“Eşcinsel olduğunu itiraf etti” cümlesindeki “itiraf etti” ifadesi medyada ve halk arasında yaygın olan yanlış kullanımlardan biridir. Eşcinsellik, bir suç ya da yanlışlık olmadığı için itiraf edilecek bir durum da söz konusu değildir. Bunun yerine “eşcinsel olduğunu açıkladı” cümlesi daha uygundur.

Yaygın medyada trans bireyleri tanımlamak için genellikle “travesti” kelimesi kullanılır. Öncelikli olarak, kişinin dış görünüşünden eşcinsel mi, trans mı olduğu ayırımına varmak mümkün değildir. Haberın vazgeçilmez unsuru olması halinde, genel geçer tanımlamalar kullanmak yerine doğrudan kişinin kendisine sorulmalı, mümkün olmadığı durumlarda tanımlamanın doğru kullanımı araştırılmalıdır.

“Travesti olarak çalışan ...”, haberlerde yaygın olarak bu yanlış kullanım tekrar edilmektedir. Travesti olmak, “travestilik” adı altında, gerçekte var olmayan bir meslek olarak sunulmakta ve “fuhuş”la arasında doğrudan bir bağ kurulmaktadır. “Travestilik” diye bir meslek olmadığı gibi, her travesti de seks işçisi değildir.

“Gerçek adı ... olan travesti...” haberlerde trans bireylerin kimlikteki adları kişilerin onayı alınmadan kullanılmaktadır. Bunun yerine kişinin kendisini tanımladığı adı veya adı-soyadı kullanılmalıdır.

Cinsiyet değiştirme/düzeltilme ameliyatı yerine “cinsiyet geçişi ameliyatı” ya da “cinsiyet inşası ameliyatı” ifadelerinin kullanılması gerekmektedir. Atanmış cinsiyeti esas alan “değiştirme” gibi ifadeler, transların beyanları ve hissettikleri dışında daha az “kadın” ya da “erkek” oldukları algısının güçlendirilerek ötekileştirmeyi arttırmaktadır.

Transeksüel bireylerin cinsiyet geçişi ameliyatları hakkında, haberle hiçbir ilgisi olmadığı halde bilgi verilmesi ayrımcılıktır. Bundan önem ve hassasiyetle kaçınılması gerekir. Yine trans bireylerin geçiş süreçlerini marjinal, magazin bir olay olarak haberleştirmek, özel hayatın ihlali olduğu gibi, toplumda translara dönük yerleşik önyargıları beslemektedir.

LGBTİ örgütlerin basın açıklamaları, eylemleri sonrasında “Kendini transeksüel, eşcinsel diye adlandıran bir grup” şeklinde bir tanımlama kullanılmaktadır. Bu tanımlama yerine eylemi yapan örgütün ismi ile birlikte “... derneğin/kafasında” algısını yaratabildiğinden, bu yanlış algıyı silmek adına, LGBTİ örgütlerin de tercih ettiği homoseksüel’in Türkçe karşılığı olan “eşcinsel”

“Homoseksüel”in İngilizcesi olan “homosexual” sözcüğü, ilk olarak eşcinselliği hastalık olarak tanımlamak için kullanılmış bir sözcüktür. Türkçeye İngilizceden geçmiş biçimde kullanılan “homoseksüel” sözcüğü, halen insanların kafasında “hastalık” algısını yaratabildiğinden, bu yanlış algıyı silmek adına, LGBTİ örgütlerin de tercih ettiği homoseksüel’in Türkçe karşılığı olan “eşcinsel”

sözcüğünü kullanmak uygun olacaktır.

“Cinsel tercih” ifadesinin eşcinselliği, biseksüelliği ve transeksüelliği tanımlamak için kullanımı tamamen yanlıştır. Eşcinsellik ve biseksüellik, heteroseksüellik gibi bir cinsel yönelim; transeksüellik ise bir cinsiyet kimliğidir. “Cinsel tercih” yerine, bu tanımlamalara uygun olarak, “cinsel yönelim” veya “cinsiyet kimliği” kavramlarının kullanılması gerekmektedir.

LGBTİ'lere ilişkin haberlerde, eşcinselliğe ilişkin aşağılama amacıyla kullanılan argo sözlüklere gönderme yaparak başlık atılmaması ve bu yönde haber yapılmaması gerekir. “LGBTİ Derneğinin davası için top mahkemede” gibi gereksiz ima ve göndermelerden kaçınılması, ayrımcılığı tekrar üretmek adına önemlidir.

LGBTİ'lerin de dahil olduğu olaylarla ilgili haberlerde, LGBTİ'lerin şiddetle ve militarizmle ilişkilendirilmemesi gerekir. “Travesti terörü” ve “travestiler saldırı” gibi ifadelerin kullanılması, kendilerine karşı uygulanan şiddeti göstermeden, trans bireyleri durduk yerde şiddet uygulayan bireylermiş gibi yansıtarak, tarafsız habercilik ilkesine ters düşen bir ayrımcılığı içerir. Ayrıca genel olarak LGBTİ'lerin şiddete eğilimli oldukları yönündeki yanlış yargıyı besler; halkı kin ve düşmanlığa sevk ederek LGBTİ'lere karşı şiddeti meşrulaştırır.

LGBTİ'lerle ilgili konulara, sadece “üçüncü sayfa haberi” şeklinde şiddet ve acı yüklü içeriklerde ya da magazin haberleri içinde değil, gazete ve/veya diğer yayın organlarının niteliğine göre uygun bölümlerinde de yer verilmesi gerekir.

LGBTİ oluşumlarından, sadece LGBTİ'lere ilişkin sorunlar ile ilgili değil, ülke ve dünya gündemi ile ilgili başka konularda da görüş alınır, sadece “kendi sorunları” ile ilgilenen ve bu sorunlar üzerinden görünür olan insanlar olarak algılanmalarının önüne geçilmiş olunur.

LGBTİ'lere ilişkin başarı hikâyelerine de yer verilerek, LGBTİ'lere yönelik önyargı ve homofobi ve transfobiyle mücadeleye katkı sağlamış olmanın yanında, LGBTİ'lerin kendilerini yalnız ve yanlış hissetmelerinin önüne geçilmiş de olunur.

LGBTİ'ler için kullanılan “Üçüncü Cins” tanımlaması yanlıştır. Lezbiyen, eşcinsel kadın; gey, eşcinsel erkek demektir. Biseksüel sözcüğü, her iki cinsiyete de cinsel/duygusal yönelimi olan kadın veya erkek bireyler için kullanılmaktadır. Ayrıca transeksüeller de kendilerini transeksüel kadın/erkek ve/veya trans kadın/erkek olarak tanımlayabilmektedirler. Ayrıca erkek ve kadın şeklinde ikili cinsiyet tanımlamasının yanında, biyolojik olarak her iki cinsiyetin özelliklerini de taşıyan, doğumda gerek cinsel anatomisi gerekse de cinsel organları tipik erkek veya kadın tarifine uymayan bireyler için interseks sözcüğü kullanılmaktadır.

Toplumsal Cinsiyet

Kadınların toplumdaki eşitsiz konumunu pekiştiren sözcükler kullanmıyoruz. Bunun yerine, “uygun” sözcükleri düzenli bir biçimde kullanarak, belli bir sözcüğün belli bir insan grubu için neden olumsuz ya da uygunsuz bir anlam kazandığını açıklayarak, toplumda belli kişilere ilişkin algının değişmesinde aktif bir rol üstlenmeyi tercih ediyoruz.

Örneğin, son ekleri “adam, adamı” olan terimler, cinsiyetçi ya da kadınları görünmez kılan sözcükler arasında sayılabilir.

“Adam” yerine “kişi, insan”, “adam adama” yerine “bire bir, teke tek”, “adam gibi” yerine “doğru dürüst, insana yaraşır” demeyi tercih ediyoruz.

Benzer şekilde, “bilim adamı” yerine “bilim kadını” ya da “bilgin - bilginler”, “devlet adamı” yerine “devlet yöneticisi, politikacı, politik önder”, “iş adamları” yerine “iş çevreleri, işveren çevreleri” ya da “iş dünyası”, “insanoğlu” yerine “insan soyu, insanlık, insan türü, insan toplumları, halklar” terimlerini kullanıyoruz.

Konuyla ilgili diğer örnekleri sıralamak gerekirse: “centilmenlik anlaşması” yerine “sözlü anlaşma”, “çalışan anne/kadın” yerine “ev dışında çalışan anne/kadın”, “hizmetçi” yerine “ev işçisi/yardımcı”, “orospu” yerine “fahişe” ya da “seks işçisi”, “kadın sürücü” yerine “sürücü”, “kısır” yerine “çocuğu olmayan” diyoruz.

“Çocuk sarkıntılığı” yerine “çocuk tacizi”, “homo/ibne” yerine “eşcinsel”, “kızlık soyadı” yerine “evlenmeden önceki soyadı” terimlerini kullanıyoruz.

İrkçılık, ayrımcılık

Olayla doğrudan ilgisi bulunmadıkça, insanların işledikleri suçları onların milliyetine, dinine, cinsiyetine, cinsel yönelimine hastalığına ya da engelli olup olmamasına dayandırmıyoruz. Kişilerin bu özelliklerini vurgulamıyoruz. Ayrımcılık, ırkçılık ve şiddeti kışkırtmaktan kaçınıyoruz. “Rum hırsız”, “Ermeni katil”, “Romen dolandırıcı” gibi tanımlamalar yapmıyoruz.

Benzer biçimde, “Türklük” vurgusunu da öne çıkartmıyoruz. Örneğin, “Türk’e casus suçlaması” (Hürriyet), “Türk füzelerine savsaklama” (Yeni Asya), “Türkiye karanlıkta kalmaz” (Emek), “Türk kızının dramı” (Günaydın), “Türk kadınının tarihi elbiseleri” (Son Çağrı) gibi başlıkları kullanmıyoruz.

Gazeteci şiddete karşıdır. Şiddetin herhangi bir biçimini haklı gösteren, özendiren, kışkırtan yayın yapmıyoruz. Uluslararası anlaşmazlıklarda, şiddeti çözüm yolu olarak savunmuyoruz.

Amerika Birleşik Devletleri’nin (ABD) Irak’a saldırısının tartışıldığı günlerde, Türkiye’nin Irak’a asker göndermesi gündemdeyken “Üç yıl Irak’tayız” gibi bir başlık atmıyoruz. Kendimizi Türkiye Cumhuriyeti Devleti, ordusu, kurumları ile özdeşleştirmiyoruz. “Başbakanımız”, “yurda döndü”, “anavatan”, “yavru vatan” terimlerini kullanmıyoruz.

Haberlerimizde “şehit”, “terörist”, “provokatör”, “gazi” gibi tanımlamalar yapmıyoruz. Olaylara ve olayların öznelere eşit mesafede durmaya çalışıyoruz.

Bir ulusun, bir topluluğun ve bireylerin kültürel değerlerini ve inançlarını veya inançsızlığını saldırı konusu yapmıyoruz. İnsanlar, topluluklar ve uluslar arasında nefreti ve düşmanlığı körükleyici yayınlardan kaçınıyoruz.

Millet, ırk, etnisite, cinsiyet, dil, din, sınıf ve felsefi inanç ayrımcılığı yapmadan, tüm ulusların, tüm halkların, tüm cemaatlerin ve tüm bireylerin haklarını ve saygınlığını tanıyoruz.

Ayrıca “engellilik” konusunda da dikkatliyiz. “Özürlü” yerine “engelli” diyor; olayla doğrudan bağlantısı bulunmadığı sürece kişilerin “engelliliklerini” vurgulayacak haberler yapmıyoruz. “Sakat” ve “özürlü” kavramlarını, kişilerin kullanımı doğrultusunda seçiyoruz.

Haberlerimizi nesnel ölçütler kullanarak hazırlıyoruz. Sıfat kullanmıyoruz, insanları “güzel”, “çirkin”, “esmer”, “beyaz”, “iyi”, “kötü” olarak sınıflandırmıyoruz.

Şiddetin haberleştirilmesi

Medya çalışanları, LGBTİ'lerin uğradıkları kötü muamele, baskı ve şiddetin haberleştirilmesinde özellikle şu noktalara dikkat etmelidir:

Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımcılığına dayalı şiddet hiçbir biçimde meşru gösterilmemeli, şiddetin toplumsal düzlemdeki önemini azaltacak sansasyonel ifadelerden ve mizah malzemesine dönüştürme eğilimlerinden uzak durulmalıdır.

Mağdurun kimliği gizli tutulmalı, kimliğin teşhisine yarayacak diğer bilgiler de verilmemelidir (ad, fotoğraf, adres, yerel odaklı haberler için yerleşim birimi vb.).

Konuşulacak kişinin rızası önceden sorulmalı ve kişi, konuşması sonrasında karşılaşılabileceği olası riskler konusunda bilgilendirilmelidir. Bu bilgilendirme çerçevesinde mağdura teşhis edilip edilmeme kararı verme hakkı tanınmalıdır.

Cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleri nedeniyle şiddete uğrayanlarla ilgili haberlerde mağdurların onurunu korumasına gereken özen gösterilmelidir. Bu ilke özellikle şiddet sonucu yaşamını yitirenlerle ilgili haberlerde büyük önem taşımaktadır.

Mağduru küçük düşürücü durumlarda gösteren fotoğrafların kullanılmasından kaçınılmalıdır.

Taciz ve tecavüz gibi cinsel şiddet suçlarının haberleştirilmesinde kullanılan dile özen gösterilmelidir. Saldırganın ifadesinden yararlanılarak hazırlanan metinlerin mağdur açısından yaralayıcı olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu haberlerde kullanılan görsel malzeme ile anlatım biçiminin pornografik ve özendirici cinsel içerikte çağrışımlar yaratmamasına dikkat edilmelidir.

Sorumlu bir anlayış benimsenerek şiddete uğrayan ya da risk altında olanlar, çözüm yolları ve yöntemleri konusunda bilgilendirilmeli, var olan kuruluş ve yardım hatlarının erişim bilgileri haberde yer almalıdır.

LGBTİ'lere yönelik suçlarda medya mağduru ifşa etmektedir. Oysa mağdurun değil, suçlunun deşifre edilmesi gerekmektedir. Mağdurun uğradığı şiddet ve ayrımcılık, mağduru edilgen bir özne biçiminde ortaya koyarak değil, olayın failinin eylemlerini görünür kılacak şekilde ifade edilmelidir. ("dayak yedi" değil, "fail şiddet uyguladı", "bıçaklandı değil, bıçakladı" vb.).

İntihar Haberleri

"Bireyin kendi öz benliğine yönelik şiddet eylemi" olarak tanımlanan intihar olaylarını, çok mecbur kalmadıkça haberleştirmiyoruz.

Medyada yer alan intihar haberlerinin, taklit intihar vakalarına yol açabileceğini hatırlıyoruz. İstatistikler gösteriyor ki, intihar olaylarındaki artış, daha çok kopya edilen intiharın gerçekleştiği bölgede gözleniyor.

Haberleştirmek zorunda kalırsak, haber çerçevesini aşan ve okuru etki altında bırakacak nitelik ve genişlikte haber hazırlıyoruz.

İntihar biçimini, olayla ilgili detayları, intihar eden kişinin ismini açıklamıyoruz. Olayı gösteren fotoğraf, resim veya film yayınlamıyoruz. Romantik söylemler, olayı öyküleştiren anlatımlar kullanmıyoruz.

İntihar olayını haberleştirmek zorunda kalırsak, “bir intihar”, “intihardan ölüm”, “bir intihar girişimi” gibi cümleler kullanıyor, “başarılı bir intihar girişimi”, “başarısız bir intihar girişimi”, “okulun en sevilen ve başarılı öğrencisiydi” gibi ifadeleri kullanmıyoruz.

Veda mektuplarına haberimizde yer vermiyoruz. İntihar olaylarına, kendimizce basit açıklamalar getirmiyoruz. “Bu genç çocuk ölmek istedi, çünkü kimse onu sevmiyordu”, “sadece bir yardım ılığydı” gibi yargıları haberimize yansıtmıyoruz.

Okuru intihara özendirmeyecek, düz bir haber yazıyoruz. Haberin sonuna, intihara eğilimli olanların psikolojik destek alabilecekleri telefon numaralarını ekliyoruz.

4. LGBTİ kavramlar sözlüğü

TOPLUMSAL CİNSİYET (İngilizce: GENDER)

Farklı kültürlerde, farklı coğrafyalarda ve farklı tarihsel zamanlarda kadınlara ve erkeklere toplumsal olarak yüklenen roller ve sorumluluklar bütününü ifade eder. Bu tanım, tipik olarak kadınlara ya da erkeklere ait özellikler ve beceriler ile değişik durumlarda kadın ve erkeklerden genellikle beklenen davranış biçimlerini de içerir. Her iki cinsle ait bu tür özellikler; aile, arkadaşlar, söz sahibi kişiler, dini ve kültürel öğretilerin yanı sıra okul, işyeri ve basın-yayın organlarının etkileri ile de şekillenmektedir. Toplumsal cinsiyet kavramı, kadın ve erkeğin toplum içindeki farklı rollerini, sosyal konumlarını, ekonomik ve politik güçlerini yansıtır ve aynı zamanda tüm bunları etkiler.

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLÜ (İngilizce: GENDER ROLE)

Toplumsal cinsiyetin bir parçasıdır ve kişinin kendisini bir oğlan çocuk/erkek veya kız çocuk/kadın konumunda göstermek için yaptığı ve söylediği şeylerin tümü olarak tanımlanmaktadır. Bireyler arasındaki biyolojik cinsiyet farkı toplumsal bir eşitsizlik yaratmamaktadır. Ancak, kadına ve erkeğe yüklenen toplumsal cinsiyet rolleri ve sorumlulukları bireyler arasında bir eşitsizlik ve ayrımcılığa sebep olmaktadır. Bu, ataerkil toplumdaki cinsiyetçi yaklaşımlardan kaynaklanmaktadır.

TOPLUMSAL CİNSİYET/BİYOLOJİK CİNSİYET

İki sabit toplumsal cinsiyet kimliği olduğu düşüncesinin ötesine geçmek, bazılarımız için yeni ve baş etmesi güç bir fikirken, bazılarımız için hayatın ta kendisi. “Biyolojik cinsiyet” ve “toplumsal cinsiyet” ayrı, ancak bağlantılı kavramlardır. Biyolojik cinsiyet, genel olarak, bir insanın penis, testisler, vajina, rahim ve benzeri biyolojik özellikleri üzerinden tanımlanır. Bunlar anatomik bakımdan bir kişiyi kadın ya da erkek olarak tanımlayan özelliklerdir. “Toplumsal cinsiyet” ya da tıpta kullanılan terimiyle “cinsellik kimliği” ise çeşitli anlamlarda kullanılır. Bazen “toplumsal cinsiyet” kavramıyla toplumsal cinsiyet rolleri ya da ifadeleri -belli bir zaman döneminde belli bir kültürde “erkeksi” ya da “kadınsı” kabul edilen davranış özellikleri- kastedilir. Bu özellikler, saç şekli ve giyim stilinden, insanların konuşma ya da duygularını ifade etme tarzlarına kadar uzanabilir. “Toplumsal cinsiyet” kavramı, toplumsal cinsiyet kimliğini -erkek, kadın ya da transeksüel olarak kendimize dair içsel algımızı- ifade etmek için de kullanılabilir.

CİNSEL YÖNELİM

Belli bir cinsiyetteki bireye karşı süregelen duygusal, romantik ve cinsel çekimi ifade eder. Cinselliği oluşturan dört unsurdan biridir. Cinsellikle ilgili diğer üç unsur ise; biyolojik cinsiyet, toplumsal cinsiyet kimliği (erkek ya da kadın olmaya ilişkin psikolojik duyum) toplumsal cinsiyet rolüdür (eril ya da dişi davranışları belirleyen kültürel normlara uyum). Tanımlanmış üç cinsel yönelim ise; kişinin kendi cinsiyetinden birine yönelmesi eşcinsellik, kişinin karşı cinsiyetten birine yönelmesi heteroseksüellik, kişinin her iki cinsiyete de yönelmesi biseksüelliktir. Cinsel yönelim, duyguları ve kendilik kavramını içerdiği için cinsel davranıştan farklıdır. Bireyler davranışlarıyla cinsel yönelimlerini ifade edebilecekleri gibi etmeyebilirler de.

EŞCİNSEL

Duygusal/cinsel açıdan hemcinsine ilgi duyan kadın veya erkek. Eşcinsellik uzun yıllar boyunca bilim çevreleri de dahil olmak üzere çeşitli gruplar tarafından bir cinsel kimlik bozukluğu, hastalık, sapıklık gibi olumsuz ifadelerle tanımlanmıştır. 1973 yılında Amerikan Psikiyatri Birliği Ruhsal Bozuklukların Tanı ve İstatistiksel El Kitabı-IV (DSMIV) ile ve daha sonra 1992 yılında Dünya Sağlık Örgütü de Uluslararası Hastalık Sınıflandırması (ICD) ile eşcinselliğin ruhsal bir bozukluk olmadığı kararını almış ve bu kavramı hastalık sınıflandırmalarından çıkarmıştır. Türkiye’de de resmi olarak DSM-IV kullanılmaktadır.

GEY

Erkek eşcinsel. Bu terim, eşcinsel kurtuluş hareketiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Bu süreçte, “homoseksüellik”ten politik bir kopuş olarak tanımlanmıştır. “Homoseksüel” kelimesi, tıp tarafından tanımlanmış olduğu halde, “gey” kelimesi, aynı cinsten insanların birbirlerine karşı duygusal, erotik, cinsel yönelimleriyle yarattıkları hayat tarzını tanımlamak için, eşcinsel bireyler tarafından ortaya konmuştur. Başlangıçta hem kadın hem erkek eşcinselleri kapsayan bir sözcük olmakla beraber, günümüzde sadece erkek eşcinseller kendilerini ifade etmek için kullanmaktadırlar. Ancak İngilizcedeki karşılığı olan “gay” sözcüğü yurtdışında gündelik konuşmada her iki cinsiyet için de kullanılabilir.

Bu kelimenin, Türkçe’ye, İngilizce’den olduğu gibi alınması 1980’lere rastlar. 2000’li yıllardan itibaren de, şu an kullanılan haliyle, okunduğu gibi yazılmaktadır. İlk kez, 1999’da Türkiyeli Eşcinseller Buluşması sonrasında “gay” sözcüğü, Türkçeleştirilerek “gey” olarak kullanılmaya başlanmıştır. Eylül 2006 tarihinden itibaren de Türk Dil Kurumu elektronik sözlüğünde gey, erkek eşcinsel olarak tanımlanmaktadır.

LEZBİYEN

Kadın eşcinsel. Sözcüğün kökeni, M.Ö. 6.yüzyılda, Yunan kadın şair Sappho’nun yaşadığı Lesbos (Türkçe adıyla, Midilli) adasından gelir.

BİSEKSÜEL

Duygusal/cinsel açıdan her iki cinsiyete de ilgi duyan kadın veya erkek. Biseksüel bir kimse her iki cinsde de aynı ölçüde ilgi duymayabilir ve bu ilginin derecesi zaman içinde değişebilir. Biseksüellik, aynı anda hem bir kadına hem bir erkeğe ilgi duymak, her iki cinsiyetten iki birey ile aynı anda birlikte olmak anlamına gelmez.

HETEROSEKSÜEL

Duygusal/cinsel açıdan karşı cinsiyete ilgi duyan kadın veya erkek. Heteroseksüellik, kendiliğinden ve zorunlu olarak, toplumda egemen olan var oluşturmaktadır. Toplumda “norm” olan heteroseksüellik olduğundan ve aksini söylemedikçe herkes heteroseksüel sayıldığından heteroseksüel bireyler, kendilerini heteroseksüel diye tanımlamak gereği duymazlar.

CİNSİYET KİMLİĞİ

TRANS

Basmakalıp kültürel, toplumsal cinsiyet rollerinden çeşitlenmiş farklı eğilimlerden bireyleri, davranışları ve grupları içeren genel bir terimdir. Trans kişinin cinsiyet kimliğinin (kendini kadınlıkla, erkeklikle özdeşleştirmek, ikisiyle de özdeşleştirmek, hiçbirisiyle özdeşleştirmemek), doğduğu anda atanan (başkaları tarafından fiziksel/genetik özelliklerine bakılarak kadın, erkek veya interseks olarak tanımlanmak) cinsiyetiyle eşleşmemesi durumudur. Trans terimi herhangi bir cinsel yönelimi işaret etmez. Trans kişiler heteroseksüel, eşcinsel, biseksüel veya aoseksüel yönelimlere sahip olabildikleri gibi, bu cinsel yönelim etiketlerinin kendilerine yetmediğini veya uymadığını da düşünebilirler.

Halk arasında travesti, ameliyatla kadın olmamış, yalnızca dış görünümü ve davranışlarıyla kadın kimliğine bürünenler; transseksüel ise giyim ve davranışlardan öte ameliyatla kadın olanları tanımlamak için kullanılan yerleşmiş kelimelerdir. Oysa her iki cinsiyet için de geçerli olmak üzere, kişinin cinsiyet geçişi ameliyatı olması ya da olmaması tanımlamalarda belirleyici özellik olmamalıdır. Kişinin kendisini nasıl hissettiği üzerinden getirdiği tanımlamanın esas alınması gerekir.

İNTERSEKS

Kadın ve erkekler için olağan sayılmayan bir şekilde dış genital organ ya da iç üreme sistemi ile doğmuş kişi.

HETEROSEKSİZM

Heteroseksüelliğin yegane cinsel yönelim olduğunu ileri süren, diğer cinsel yönelimleri yok sayan, baskılayan ya da aşağılayan ideolojidir. Kadınlara yönelik ayrımcılık olan seksizmin (cinsiyetçilik), heteroseksüel olmayanlara yönelik halidir. Heteroseksizm, heteroseksüelliği bir zorunluluk olarak görme ve biricik varoluş biçimi olarak dayatma halidir.

Heteroseksizm, Gordon'un Sosyoloji Sözlüğü'ndeki tanıma göre, "karşı cinsten insanların ilişkiye girdiği heteroseksüelliğin karşıtı olarak, aynı cinsten insanların ilişkiye girdiği homoseksüelliğin yer aldığı bir dizi toplumsal arenada heteroseksüelliğe ayrıcalıklı rol atfedilen, çok çeşitli toplumsal pratikleri (dilbilimselden fiziksel kamusal ve özel alanda açık ve üstü kapalı olarak) anlatan" bir terimdir. Heteroseksizm tek başına eşcinsellik karşısında konumlanan bir durum değildir.

HETERONORMATİVİTE

Bütün bir kültürün sonradan doğallaştırılmış ve idealleştirilmiş heteroseksüel yönelim, pratik, değer ve yaşama biçimine göre tanımlandığı; bu yönelimin dışında kalanların ısrarla marjinalleştirildiği, görmezden gelindiği, baskı ve şiddete maruz bırakıldığı veya en iyi ihtimalle "uysal ötekiler" olarak sindirildiği bir düzeni ifade ediyor. Bu düzen, biyolojik ve toplumsal cinsiyet bakımından birbirlerinden tamamen ayrı oldukları ve birbirlerini aile ve üreme vasıtası ile tamamladıkları düşünülen kadın ve erkek kategorilerine dayandırılır. Heteronormativite sadece zorunlu, doğallaştırılmış heteroseksüelliği içermez, aynı zamanda kadın-erkek ikili karşıtlığına dayanan ve bunun dışında kalanları sistemden dışlayan bir biyolojik ve toplumsal cinsiyet algısını yeniden üretir.

HOMOFOBİ

Genel anlamıyla eşcinsellere ilişkin olumsuz duygu, tutum ve davranışlar olarak tanımlanır. Homofobi, kişisel bir korku ve irrasyonel bir inanç olmanın çok ötesinde, kültür ve anlam sistemleriyle, kurumlar ve sosyal geleneklerle ilişkili olarak ele alınması gereken, politik bir alanda oluşan gruplar arası bir sürece işaret eder. Homofobi, daha bireysel (kişilik, benlik algısı, bilişsel yapılar vb.) süreçlerin de etkilediği, eşcinsellerin ve biseksüellerin bir dış grup olarak kavramsallaştırılması sonucunda oluşan ve belirli stereotiplerin eşlik ettiği bir gruplar arası ilişki ideolojisi olarak görülebilir. Homofobik ideoloji kendiliğinden kişisel bir özellik olarak değil, belirli bir sosyo-kültürel bağlam içinde oluşur. Kültürel ve bireysel koşullar ve süreçlere dayalı bütün köklerine rağmen pek çok sosyal psikolog, homofobinin ırkçılık ve seksizm (cinsiyetçilik) bağlantıları içinde anlaşılabileceğini düşünür. Homofobi bu anlamda seksizmin önemli bir uzantısıdır. Heteroseksüellikten farklı cinsel yönelimlere sahip insanlara karşı şiddet, erkeklığın, bir anlamda cinsiyetçi kullanımıyla "insanlığın korunması ve kontrolü" için bir mekanizma haline gelir.

TRANSFOBİ

Translara yönelik önyargı ve nefreti anlatır. Biyolojik cinsiyetinden dolayı kendisinden beklenen cinsel ve toplumsal rollere uymayarak, cinsiyet değiştirenlere karşı bir tür kaygı ve korku ifadesidir.

5.BÖLÜM : YANLIŞ SORULARA DOĞRU YANITLAR

Mutsuz bir ailede mi büyüdünüz?

“Eşcinselliğin mutlaka bir nedeni vardır ve bu neden de bize dayatılan standart mutlu çekirdek ailedeki bir aksaklıktan kaynaklanıyordu” yaklaşımıyla sorulmuş bir soru. Mutsuz bir ailede çocukların hepsi neden eşcinsel olmuyor ya da mutlu bir ailede çocukların hepsi neden heteroseksüel olmuyor?

Her şeyi tatmış insanlar hayatında farklılık olsun diye, doyumsuzluktan eşcinselliğe yöneliyor... Siz neden eşcinsel oldunuz?

Bu soru eşcinselliğin nedenine ilişkin bir önyargının uzantısıdır. Cinsel yönelimler ve kimliklerin oluşumu konusunda farklı çevreler farklı önyargılar geliştirebilirler. Örneğin eşcinselliği kapitalizmin artışı olarak değerlendirenler de, yoksulların tek eğlencesi olarak tanımlayanlar da, zenginlerin hafta sonu hobisi olarak yorumlayanlar da vardır. Aslında her grup, eşcinselliği kendi grubunun dışında bir varoluş olarak tanımlama isteği içindedir. Bu, “eşcinsellik öteki grupların içinde olabilir, ancak bizim içimizde olamaz” yaklaşımı ile bağlantılıdır. Eşcinseller toplumun her kesiminde ve her grubun içinde olabilirler. Sadece belli bir meslek grubuna, etnik gruba, yaş grubuna, sınıfa ait olarak kategorilendirilemezler.

Eşcinsellik genetik mi, çevresel mi, yoksa psikolojik mi?

Eşcinselliğin nedenine ilişkin yapılan hiçbir araştırma eşcinselliğin, heteroseksüelliğin, biseksüelliğin nedenini açıklayamamaktadır. Pozitif bilimler, açıklayamadıkları olgular için “çoklu neden” kuramı ile hareket etmektedir. Yani eşcinselliğin, biseksüelliğin, heteroseksüelliğin nedeni genetik, çevresel, psikolojik vs. olabilir ya da hiçbiri olmayabilir. Ancak bizim sorgulamamız gereken, eşcinselliğin nedeni değil, eşcinselliği bir nedene bağlama ihtiyacı duyuyor olmamızdır.

Küçükken tacize/tecavüze mi uğradın?

Eşcinselliğin normal bir yönelim olmadığı, mutlaka kötü bir deneyim sonrasında ortaya çıktığına ilişkin yaygın düşüncenin arkasında, eşcinsel erkek ve kadınların küçükken tecavüze veya tacize uğradığı, bu yüzden eşcinsel olduğuna inanmak yatar. Cinsel yönelimi neyin belirlediği ya da bir şeyin belirleyip belirlemediği bugün için bilinmiyor. Ancak bu alanda yapılan araştırmalar, eşcinselliğin, biseksüelliğin, heteroseksüelliğin nedeni içerisinde taciz ve tecavüz olduğu konusunda bir bilgi vermemektedir.

Eşcinsellik günah mı?

Eşcinsellik üzerinden yapılan tartışmalarda kutsal kitaplarda yer alan bazı bölümlerden bahsedilmektedir. Bu konu farklı dinlerde farklı şekillerde yorumlanmaktadır. Eşcinselliğin yasaklandığını savunan yorumların yanında, bu yasaklamanın rıza dışında gerçekleşen ilişkilere yönelik olduğunu savunan yorumlar da mevcuttur. Doğrudan kutsal kitaplarda eşcinsel yönelimin günah olarak tanımlandığı ve cezalandırılması gerektiğine dair bir cümle geçtiği konusunda uzlaşa söz konusu değildir. Eşcinselliği günah olarak değerlendiren dini otoriteler yanında, bir kişinin cinsel yöneliminin o kişiyi günahkar olarak tanımlamayacağı görüşü de, son dönemde bazı dini otoritelere konu edinilen bir gündem olmuştur. Dinin eşcinselliğe ilişkin yorumları, daha çok o toplumun dine yüklediği kültürel anlamlardan doğru ortaya çıkabilmektedir.

Eşcinsellik suç mu?

Tarihin farklı dönemlerinde, farklı ülkelerde, eşcinsel bireyler sırf cinsel yönelim nedeniyle hapse atılmış, öldürülmüş, işkenceye maruz kalmışlardır. Örneğin, Almanya’da Nazi döneminde eşcinsellik suç sayılmış ve soykırım eşcinsel bireylere de uygulanarak toplama kamplarında imha edilenler arasında eşcinsel bireyler de yer almıştır. Dünyanın çeşitli ülkelerinde eşcinsellik hâlâ suç sayılabiliyor ve para cezasından ölüm cezasına kadar çok çeşitli şekillerde cezalandırılabilir. Ancak eşcinsellik Türkiye’de suç değil. Yani eşcinselliği yasaklayan herhangi bir kanun maddesi bulunmuyor. Bunun yanında, cinsel yönelimi heteroseksüelden farklı olan bireyleri, uğrayabilecekleri bir ayrımcılıktan koruyacak yasalar henüz Türkiye’de mevcut değil. Bu nedenle, yasalardaki bazı boşluklar ya da yoruma açık “genel ahlak” gibi kavramlar homofobik yorumlamalarla eşcinsel bireylerin aleyhine uygulamalara yol açabiliyor ve eşcinsel bireyler sırf cinsel yönelimleri nedeniyle hukuksal süreçte ayrımcılığa uğrayabiliyorlar ve adil yargılanma hakları ellerinden alınabiliyor.

Peki biseksüellik nedir? Bir geçiş süreci mi, kararsızlık mı, yoksa doyumuzluk mu?

Biseksüellik, erkek ya da kadın, bir bireyin duygusal/cinsel olarak iki cinse de dönük olma halidir. Biseksüellik, eşcinsellik ve heteroseksüellik gibi bir cinsel yönelimdir. Biseksüel bir birey, her iki cinse de aynı ölçüde ilgi duyabilir ve bu ilginin derecesi zaman içinde değişebilir. Biseksüel bireyler her iki cinsten hoşlanabildikleri için hem eşcinseller hem de heteroseksüeller tarafından kararsızlıkla, doyumuzlukla suçlanırlar. Bunun gerçeklikle bir bağlantısı yoktur; yanlış bilgi ve önyargıdan kaynaklanır.

LGBTİ dernekleri neden var? Eşcinselliği özendirilmeye mi çalışıyorsunuz?

LGBTİ dernekleri, bireylerin bir araya gelmelerini, örgütlenmelerini sağlamak ve böylece uğradıkları ayrımcılık ve şiddetle mücadele edip, bireyleri güçlendirmek ve desteklemek için vardır. Türkiye’de olduğu gibi, dünyanın birçok ülkesinde, lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel (LGBT)’lerin de bir araya gelip sosyalleşmeye ve ortak politikalar üretip hakları için mücadele etmeye ihtiyaçları vardır. Eşcinselliğe özendirilerek eşcinsel olunacağı düşünesi, temelsiz ve gerçek dışıdır. Cinsel yönelim, özentî yoluyla oluşmaz. Hayatları boyunca toplum tarafından sistematik olarak heteroseksüellik dayatıldığı ve özendirildiği halde cinsel yönelimi eşcinsel/biseksüel olan bireylerin var olması da bunun bir göstergesidir.

Cinsel yönelim bir seçim değildir. Çünkü;

Cinsel yönelim birçok insanda henüz cinselliği yaşamamışken, ergenliğin ilk dönemlerinde ortaya çıkar. Bazı insanlar uzun süre eşcinselliğini heteroseksüelliğe dönüştürmeye çok çalıştığını, fakat başarısız olduğunu belirtmiştir. Bu sebeplerden dolayı psikologlar cinsel yönelimin birçok insan için, istediğinde değiştirebileceği bilinçli bir seçim olmadığı görüşündedirler.

Eşcinsellik, biseksüellik ve transseksüellik haberlerde bir hastalık gibi gösterilmemelidir. Çünkü;

Psikologlar, psikiyatrlar ve diğer ruh sağlığı uzmanları eşcinselliğin, biseksüelliğin ve transeksüelliğin bir hastalık, ruhsal bozukluk veya duygusal sorun olmadığına karar verdiler. Son 35 yılda yapılan daha objektif çalışmalar bize eşcinselliğin duygusal veya sosyal sorunlarla ilgisi olmadığını göstermiştir. Eşcinsellik geçmişte bir hastalık olarak görülüyordu, çünkü ruh sağlığı uzmanlarının ve toplumun eşcinsellik konusunda önyargılı bilgileri vardı. Bunun sebebi de birçok çalışmanın sadece terapistlerdeki eşcinselleri kapsamasıydı. Hâlbuki araştırmacılar terapide olmayan eşcinselleri araştırdığında eşcinselliğin bir ruh hastalığı olmadığı anlaşıldı. 1973’te Amerikan Psikiyatri Derneği yapılan yeni araştırmaları önemli buldu ve eşcinsellik terimini ruhsal ve duygusal bozukluklar listesinden çıkardı.

1975'te Amerikan Psikoloji Derneği de bunu destekleyen kararlar aldı. Her iki dernek de eşcinsellik ile hastalık ilişkilendirilmesini sonlandırmak amacıyla ruh sağlığı uzmanlarını uyardı. Bu karar yapılan yeni araştırmalarla her iki kurum tarafından tekrar onaylandı. Türkiye'deki psikiyatri de eşcinselliğin ve transeksüelliğin hastalık kategorisinden çıkarılmış halini, yani DSM 4'ü kullanıyor.

Eşcinselliği “tedavi ettiğini”, “terapiyle tedavi edebildiğini” söyleyen kişilere itibar etmemek gerekir. Çünkü:

Eşcinsel yönelimin bir hastalık olmamasına ve eşcinsel bireyleri heteroseksüel bireylere dönüştürmenin hiçbir bilimsel gerekçesi olmamasına rağmen, bazı bireyler kendilerinin ya da başkalarının (örneğin çocuklarının) cinsel yönelimini değiştirme arayışı içine girebilirler. Böyle bir terapi yaptığını iddia eden terapistler hastalarının cinsel yönelimini değiştirdiklerini (eşcinselden heteroseksüele) raporlamışlardır. Yakından ve detaylı inceleme, bu raporların pek çok yönden şüphe yarattığını gösteriyor: Pek çok yargı ruh sağlığı uzmanlarından çok, cinsel yönelim hakkında ideolojik fikirlere sahip olan kurumlar tarafından öne sürülmüş; tedaviler ve getirileri zayıf belgelerle kanıtlanmış ve tedaviden sonraki hasta takip süresi çok kısa tutulmuş. 1990'da Amerikan Psikoloji Derneği, değiştirme terapisinin işe yararlılığı konusunda hiçbir bilimsel bulgunun olmadığını ve bu terapinin yarardan çok zarar verdiğini belirtmiştir. Bir kişinin cinsel yönelimini değiştirmek sadece cinselliğini değiştirme meselesi değildir; o kişinin duygusal, romantik ve cinsel hislerini, ayrıca sosyal kimliğini ve öznelliğini değiştirmeyi gerektirir. Bazı ruh sağlığı ilgilileri cinsel yönelimi değiştirmeye yeltense de diğerleri, hastalık olmayan ve tamamen insanın kişiliğine ait bu özelliğini değiştirme denemelerinin etik olup olmadığını tartışıyorlar. Eşcinsellerin hepsi cinsel yönelimlerini değiştirecek terapiye ihtiyaç duymuyor. Eşcinseller de herhangi biri gibi herhangi bir sebepten tedavi isteyebilir. Eşcinselliklerine bağlı olarak da açılma ile ilgili yardım veya önyargı, şiddet ve ayrımcılıkla baş etmeyle ilgili psikolojik destek isteyebilirler.

NEF

RET

Notlar

Notlar

Notlar

Notlar

